

ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA

Ligeti veszedelem?

A VÁROSLIGET ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSAINAK VIZSGÁLATA A
TERVEZETT BERUHÁZÁSOK TÜKRÉBEN

2014. július 17.

TARTALOM

1. Bevezetés.....	3
2. Kutatásunk elméleti megalapozása	4
2.1.Ökoszisztéma szolgáltatások.....	5
2.2.Teljes gazdasági érték	6
2.3.Városliget ökoszisztéma szolgáltatásai	8
1.Ellátó szolgáltatások.....	9
2.Kulturális szolgáltatások	10
3.Szabályozó szolgáltatások.....	10
4.Támogató szolgáltatások	11
2.4. A Városliget teljes gazdasági értéke	12
Közvetlen használati érték:	12
Közvetett használati érték:	13
Örökségi érték:	13
Választási lehetőség érték:	14
Létezési érték:	14
2.5. Liget Budapest Projekt bemutatása	15
2.6. A különböző forgatókönyvek ökoszisztéma szolgáltatásai.....	21
3. Kutatásunk gyakorlati részének módszertana	23
3.1. Deliberáció	23
3.2. Kérdőíves felmérésünk.....	23
4. Kutatásunk gyakorlati része	26
4.1. Kvalitatív értékelés - A Városliget érintettei.....	26
4.2. Deliberáció	28
Problémafa:	29
Célfa:	30

4.3. Kérdőív kiértékelése.....	31
Társadalmi és gazdasági jellemzők	32
Elégedettség a Városliget jelenlegi állapotával.....	33
A megkérdezettek fejlesztési javaslatai.....	34
Előzetes informáltság a tervezett átalakításról	34
A jelenlegi tervekkel való egyetértés	35
Fizetési hajlandóság	37
Egyéb tanulságos megjegyzések a tervezett Múzeum-negyed kapcsán.....	39
4.4. Konklúzió, észrevételeink	39
5. Összegzés	41
Irodalomjegyzék.....	42
Mellékletek.....	44
1. számú melléklet.....	44

1. BEVEZETÉS

Dolgozatunk egy olyan témát vizsgál, amely az elmúlt időszakban nagy sajtóvisszhangot generált és számos érdekcsoport véleményezte az ügyet: a Városliget jövőjét. A Liget Budapest Projekt nyilvánosságra hozatala, amelynek egyik fő célkitűzése egy Múzeumi negyed kialakítása a közpark területén belül, sok érintettet, köztünk minket is a téma körüljárására sarkallt.

Kutatásunkat elméleti megalapozással kezdjük. Definiáljuk, hogy mit is takarnak az ökoszisztéma szolgáltatás és teljes gazdasági érték fogalmi rendszerek, majd ezeket a Városliget vonatkozásában vizsgáljuk, illetve azonosítjuk a budapesti közpark közvetlen és közvetett érintettjeit. Felvázolunk három forgatókönyvet, melyek a kormányzati projekt megvalósulására, a társadalmi egyeztetésre és a közpark eredeti állapotának megtartására fognak külön-külön koncentrálni.

Módszertani részünkben egy deliberációs folyamat leírásával kvalitatív elemzést, illetve a forgatókönyvek alapján egy kérdőíves megkérdezés segítségével kvantitatív kutatást végzünk.

Előzetes hipotézisünk az, hogy a döntéshozóknak érdemes lenne bevonniuk a folyamatba az érintetteket, kiváltképp a közvetlen használókat, így a fejlesztési terv kialakítása során akár költségcsökkenést is el lehetne érni, valamint az átalakítások végeztével egy olyan közparkot adhatnának át a kivitelezők, amely nagyobb mértékben megfelel az odalátogatók elvárásainak.

Az elméleti háttér behatóbb megismerése és a kutatási eredmények tudatában végül szeretnénk levonni a tanulságokat, véleményezni az aktuális projektet.

2. KUTATÁSUNK ELMÉLETI MEGALAPOZÁSA

Napjaink egyre növekvő népességű modern társadalmának legfőbb célkitűzése a gazdasági jólét fenntartása. Ehhez a különböző javak és szolgáltatások egyre nagyobb mértékű előállítására van szükség, amely magával vonzza az egyre nagyobb fogyasztást is. Ez a folyamat az ökoszisztémák állapotának folyamatos romlását hozza magukkal. Ennek hatására, míg az emberiség egy részének anyagi jóléte növekszik, a természet fokozatosan veszít a területeiből, amely komoly veszélyeket hordoz magában. Mivel az emberek az ökoszisztémából nyerik az élethez szükséges létfontosságú szolgáltatásokat, a romló állapot egyre jobban veszélyeztetheti az emberiség létét is bolygónkon. Éppen ezért számolnunk kell azzal a ténnyel, hogy ha nem teszünk valamit védelme érdekében, akkor olyan létfontosságú javak kerülhetnek veszélybe, mint az élelmiszer, a víz, a növényi rostok, üzemanyag, és még sorolhatnánk. (<http://enfo.agt.bme.hu>)

Mind emiatt a környezetpolitika egyre nagyobb teret nyer az élet minden területén. Ma már elengedhetetlen egy-egy beruházás alkalmával környezeti értékelések készítése. Mivel a környezetpolitika az emberi tevékenységek környezetre gyakorolt negatív hatásainak minimalizálását jelenti, mindenképpen szükséges az esetleges környezeti terhelések mértékét felmérni az adott területen. (Dombi, 26. évf., 2. szám, 2012)

Ez a fejezet olyan fontos fogalmak áttekintésére fókuszál, mint az ökoszisztéma szolgáltatások, a teljes gazdasági érték fogalma, valamint ezek átültetése a Városliget esetére. Ezek ismertetése után bemutatjuk a Városliget teljes körű átalakítását célzó Liget-projektet is, vagyis azt a beruházás-tervezetet, melyet a fővárosi önkormányzat készül megvalósítani az elkövetkezendő években a park megújítása céljából.

2.1.ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSOK

Témánk átfogó feldolgozásához nélkülözhetetlen megismerkednünk az ökoszisztéma szolgáltatások rendszerével. Sok helyen olvashatunk szolgáltatásokról és ökoszisztémáról egyaránt, de így összekapcsolva e két fontos fogalom a való életben nem sok helyen jelenik meg.

Az ökoszisztéma szolgáltatások fogalma a 20. század végén jelent meg a természet- és társadalomtudományokban. Definíciója szerint az emberiség hasznát jelenti az ökoszisztémából, vagyis azon javakat és szolgáltatásokat, amelyeket az ember közvetlenül és közvetetten használ élete során. Négy funkcióra vezethetők vissza, amelyek egyben az ökoszisztéma szolgáltatások forrásait is jelentik:

- szabályozás
- élőhely
- produkció
- információ (<http://enfo.agt.bme.hu>)

E szolgáltatásokat leggyakrabban négy csoportba osztják követve a Millenium Ecosystem Assessment (MEA) kategorizálását:

- *Szabályozó szolgáltatások:* Az ökoszisztéma folyamatok szabályozásából adódó előnyöket foglalják magukban. Ilyenek lehetnek a levegőminőség szabályozása, éghajlat szabályozása, erózió szabályozása, vízrendszerek szabályozása, beporzás szabályozása, biológiai kontroll fenntartása stb.
- *Kulturális szolgáltatások:* Olyan nem materiális javakat jelentenek, amelyeket az emberek az ökoszisztémából merítenek. Ide lehet sorolni a spirituális gazdagodást, kognitív fejlődést, kikapcsolódást, rekreációt, esztétikai élményt, környezeti nevelést vagy a turizmust.
- *Ellátó szolgáltatások:* Ezek az ökoszisztéma által nyújtott kézzel fogható "termékek", vagyis élelmiszerek, rostok, genetikai erőforrások, üzemanyagok, természetes gyógyszerek, takarmány, tüzelőanyag, víz, nyersanyag, de még hosszan folytathatnánk a sort ezeken kívül is.
- *Támogató szolgáltatások:* Ezek azok az ökoszisztéma szolgáltatások, amelyek nélkülözhetetlenek a többi szolgáltatás előállításához, létrejöttéhez. Ebbe a kategóriába tartoznak azon folyamatok, amelyek hozzájárulnak a többi szolgáltatás

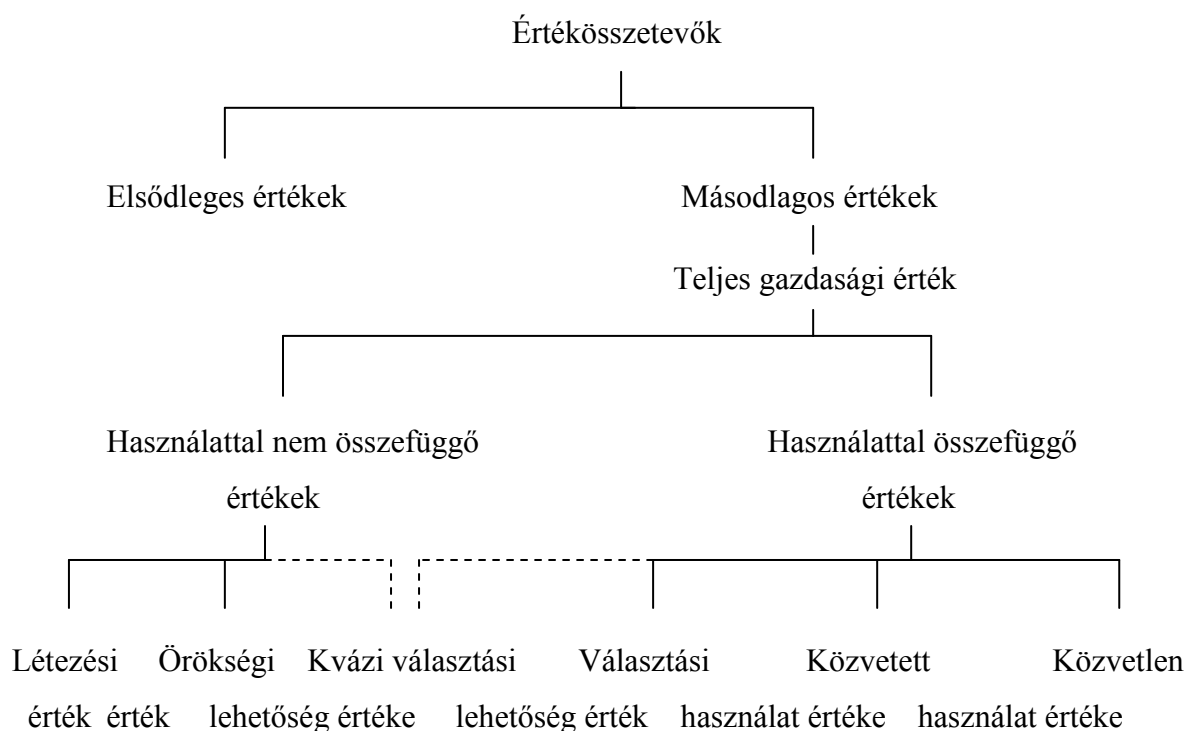
megteremtéséhez is. (<http://enfo.agt.bme.hu>) A hatásuk nem azonnal jelentkezik (sok esetben nem is láthatóak), hanem a folytonossághoz járulnak hozzá, és leginkább akkor vesszük észre fontosságukat, amikor a hiányukat érezzük. A talajképződés, fotoszintézis, elsődleges termelés, a tápanyagok és a víz körforgása, genetikai sokszínűség fenntartása, valamint a különböző fajok élőhelyei sorolhatók ebbe a kategóriába. (www.teebweb.org)

2.2.TELJES GAZDASÁGI ÉRTÉK

Az ökoszisztémák közgazdasági értékelésének egyik fontos eszköze a teljes gazdasági érték kiszámítása. Ezt a fogalmat úgy lehet a legjobban bemutatni, hogy az értékelést állítjuk középpontba, melynek alapja az értékelő ember, illetve az értékelt jószág közötti kapcsolat. (Marjainé Dr. Szerényi, 2011) „Számos okkal magyarázhatjuk, hogy az emberek miért tulajdonítanak értéket az egyes javaknak, így a környezeti erőforrásoknak is.” (Marjainé Dr. Szerényi, és mtsai., 2005.)Ezen értékek aggregátumát tekinthetjük a teljes gazdasági érték fogalmaként. Definíciója a következő kérdéssel írható le a legjobban: Miért értékeli az ember, mint értékelő az ökoszisztémákat és azok szolgáltatásait? (Marjainé Dr. Szerényi, és mtsai., 2005.)

A teljes gazdasági értéket használatától függő és használatától független értékrészekre bonthatjuk. Cummings és Harrison (1995) véleménye szerint ma még csak becsülni tudjuk a környezeti javak teljes gazdasági értékét, mivel azok összetevőit rendkívül nehéz meghatározni és elkülöníteni.

Turner, Pearce és Bateman egy másik felvetést is megfogalmaznak. Szerintük egy teljes, egészséges ökoszisztéma kell ahhoz, hogy használattal összefüggő és használatától független értékeket tudjon szolgáltatni az adott rendszer, így az ilyen teljes ökoszisztémák már önmagukban is egy elsődleges értéket adnak. Így a teljes gazdasági érték fogalmi rendszeren belül meghatározható használattal kapcsolatos és nem kapcsolatos értékek csak másodlagos értékeknek minősülnek és e szerint a vélekedés szerint a teljes gazdasági érték koncepció nem tartalmazhatja az elsődleges értéket. (Marjainé Dr. Szerényi, 2011. február)

1. ábra

Forrás: A természetvédelemben alkalmazható közgazdasági értékelési módszerek

A használattól függő értékrész tovább kategorizálható közvetlen, közvetett és választási lehetőség értékekre. A közvetlen használati érték magában foglal minden olyan funkciót, amely a szolgáltatások közvetlen használatából erednek. Ezeknek a funkcióknak gyakran áruk van. A közvetett értékösszetevők általában rejtve maradnak a gazdaság szereplői, valamint a hétköznapi szemlélődők előtt. Ilyen funkciók lehetnek: a természet ökológiai funkciója, árvízvédelem, vagy viharvédelem. (matud.hu) A választási lehetőség kategóriája pedig az adott élőhely vagy élőhelyi-szolgáltatásokra fókuszál. Megőrzésükkel jövőbeni elérhetőséget biztosíthatunk magunknak még abban az esetben is, ha jelenleg semmilyen használat nem köt minket az adott szolgáltatáshoz. (Marjainé Dr. Szerényi, és mtsai., 2005.)

A használattól független értékrészek olyan jelenségeket foglalnak magukba, amelyeket az emberek akkor is fontosnak és értékesnek tartanak, ha sem ma, sem a közeljövőben nem akarják használni, de mégis értéket képviselnek akkor, ha a jövőben mások is képesek lesznek hozzáférni. (Marjainé Dr. Szerényi, 2011) „Ezek az értékek azon a feltételezésen alapulnak, hogy az emberek pénzben kifejezhető értéket tulajdonítanak a természeti erőforrásoknak használatuktól függetlenül is.” (Marjainé Dr. Szerényi, és mtsai., 2005.)

Legfontosabb összetevője a *létezési érték*, amelynek alapja az a feltételezés, miszerint minden élőlénynek joga van a létezéshez, így a biológiai sokféleséggel összefüggő értékek nagyobb része is ebbe a kategóriába tartozik. A kvázi *választási lehetőség értéke*, valamint az *örökségi értékek* szintén a használatától független értékrészeket gazdagítják. Az előbbi azon feltételezésből indul ki, hogy ha most nem őrünk meg valamiféle erőforrást, akkor az értékvesztéshez vezethet, ám erről most még nincsen tudomásunk, és csak később, ismereteink bővülésével ismerjük fel ezt. Az örökségi érték alapja, hogy „értéket tulajdonítunk a természeti/környezeti erőforrások jövő generációk számára történő megőrzésének akkor is, ha jómagunk sem ma, sem a jövőben nem akarjuk az adott erőforrást használni.” (Marjainé Dr. Szerényi, és mtsai., 2005.)

Természetesen mindegyik kategória bemutatásra kerül részletesebben a Városliget példáján keresztül, de összegezve elmondhatjuk a teljes gazdasági értékről, hogy a használattal összefüggő értékrészeket sokkal könnyebb pénzben kifejezni, melyre számos eljárás ismert, míg a használatától független értékek számszerűsítése igen nehézkes.

2.3.VÁROSLIGET ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSAI

Az ökoszisztéma szolgáltatásokat megvizsgálhatjuk külön a városok esetében is, elemzésünk szempontjából ez elengedhetetlen lépés, mielőtt rátérnénk dolgozatunk fő tárgyára, a Városligetre és szolgáltatásainak taglalására.

A városi környezet önállóan, teljes egészében nézve alkot egy ökoszisztémát, vagy pedig magán a településen belül különíthetünk el több kisebb „életteret”, úgyis mint parkok, vagy tavak és környezetük. Ha ez utóbbi esetet nézzük, hét kisebb méretű ökoszisztéma különíthető el a városokon belül: az utcai fasorok, füves területek (parkok vagy rétek), városi erdők, megművelt területek, lápok és mocsaras részek, a városok állóvizei (tavak, tengerek), valamint a folyóvizek (források, patakok, folyók, folyamok).

A városi ökoszisztéma szolgáltatások a fentiekre alapozva a következők lehetnek:

- ✓ Levegőminőség javítása
- ✓ Mikroklíma szabályozása városi és utcai szinten
- ✓ Zajszennyezés csökkentése, zajok szűrése

- ✓ Csapadék vízelvezetése
- ✓ Szennyvízkezelés
- ✓ Rekreációs és kulturális értékek nyújtása

Ha a Városligetes vizsgálódásainkból indulunk ki, ezen szolgáltatások a közparkokban is felfedezhetők. A parkok zöld területei, fás ligetei, esetleg „vizes” részeik nagymértékben hozzájárulhatnak az adott város ökológiai fejlődéséhez. A gazdag növényzet segíthet csökkenteni a levegő szennyezettségét. Természetesen ennek mértéke függ a növényzet összetételétől és az adott település helyi viszonyaitól/felépítésétől is, de egy „jól összerakott” park és növényei képesek a levegő szennyezettségének akár 70%-át kiszűrni és megtisztítani. Lényeges kiemelni, hogy a parkok élőhelyként is fontos funkciót töltenek be a városi élővilágban. A települések ilyen zöld zónái a mikroklíma szabályozásában is jelentős szerepet játszanak. A városi közparkok rekreációs és kulturális kikapcsolódási lehetőségeket is nyújthatnak az odalátogatók számára. Fontos kiemelni ezeknek a területeknek a zajsűrítő képességét is, hiszen sokan mennek ezekre a helyekre azért, hogy kiszakadjanak egy kicsit a város rohanásából, zajos életéből, és a természet nyújtotta csendes környezetben feltöltődjenek. (www.earthsake.ca, 1999)

Fővárosunk legnagyobb közparkja egy igazi környezeti kincs a nagyváros közepén azok számára, akik ki akarnak szakadni Budapest nyüzsgő életéből, és élvezni akarják a természetet. A Városliget igazi kis élettér, ahol az ökoszisztéma szolgáltatások tárháza fedezhető fel. Ezeket szeretnénk a továbbiakban ismertetni kategóriákra bontva.

1. Ellátó szolgáltatások

A Városliget ellátó szolgáltatásait csak korlátozott mértékben veszi igénybe a lakosság. Nem beszélhetünk élelmiszerről, és takarmányról is csak közvetve, hiszen a liget madarainak szolgáltatnak, ami az ember jól-létéhez hozzájárulhat. Viszont az ivóvíz, mint ellátó szolgáltatás, fontos szerepet tölt be a Ligetben szabadon használható 8 db ivókút miatt. Korábban sokféle fafajtát ültettek pl. a XIX. században, ami genetikai sokszínűséget is eredményezett, ráadásul a nagy hidegekben tüzelésre is vágtak ki fákat. Mára már a tüzelőanyag felhasználás nem jelentős, így ezen funkciót inkább múltbeli ellátó szolgáltatásként jelölnénk. Ám a fa fajták sokszínűsége még mindig számíthat akár ellátó szolgáltatásként is, de határterületen van a kulturális szolgáltatásokon belül vett „művészi inspirációval”, vagy a talajképződéssel, levegőtisztító képességgel.

2. Kulturális szolgáltatások

A Liget leglátványosabb, legközvetlenebbül megtapasztalható szolgáltatásait kulturális téren adja. A kapcsolódási lehetőségek jelenleg is számtalanok, ahogy az alábbi táblázatból is láthatjuk. Időnként határterületen van egy-egy felsorolt szolgáltatás, mint például egy múzeum, amit egyszerre lehet tevékenységét tekintve tudományos, de épületét tekintve kulturális-történelmi örökség is, de igyekeztünk az elsődleges funkciók szerint csoportosítani. Az ábránkban összefoglaltuk a különböző típusú kulturális ökoszisztéma szolgáltatásokat:

Kulturális, történelmi és vallási örökség	Rekreációs szolgáltatások	Vendéglők, éttermek	Tudományos és oktatási szolgáltatások	Művészi inspiráció
• Múcsarnok • Jáki kápolna • Ötvenhatosok tere • Felvonulási tér • Fővárosi Nagycirkusz • Hősök tere • Vajdahunyad vár • Olof Palme ház • Petőfi csarnok	• Városligeti műjégpálya • Csónakázó tó • Állatkert • Széchenyi fürdő • sportolási lehetőség	• Anonymus étterem • Gundel étterem • Széchenyi Kertvendéglő • Városligeti Sörsátor • Bagolyvár étterem • Pántlíka bisztró • Nyereg, az itató • Vagon	• a park, mint óvodai, iskolai oktatási terület • Szépművészeti Múzeum • Magyar Mezőgazdasági Múzeum • Közlekedési Múzeum	• fotózás • festészet, tájkép • írás, költészet

2. ábra

Forrás: Saját szerkesztés

3. Szabályozó szolgáltatások

A szabályozó szolgáltatások a környezet fenntarthatóságához járulnak hozzá szervesen. A levegő tisztítása, az oxigénellátottság, és számos egyéb szabályozó folyamat teszi a Városligetet értékessé. A Liget fontos szerepet játszik még a hulladékok lebontásában, detoxikálásban, a zaj és por elleni védelemben, valamint kismértékben a beporzás folyamatában. Talán az egyik legfontosabb funkciójaként említhetjük a mikroklíma szabályozását, mivel egy ekkora zöld terület szerepe ebben nélkülözhetetlen. Ezen szolgáltatások nélkül mind a liget, mind egész Budapest más minőséget képviselne.

4. Támogató szolgáltatások

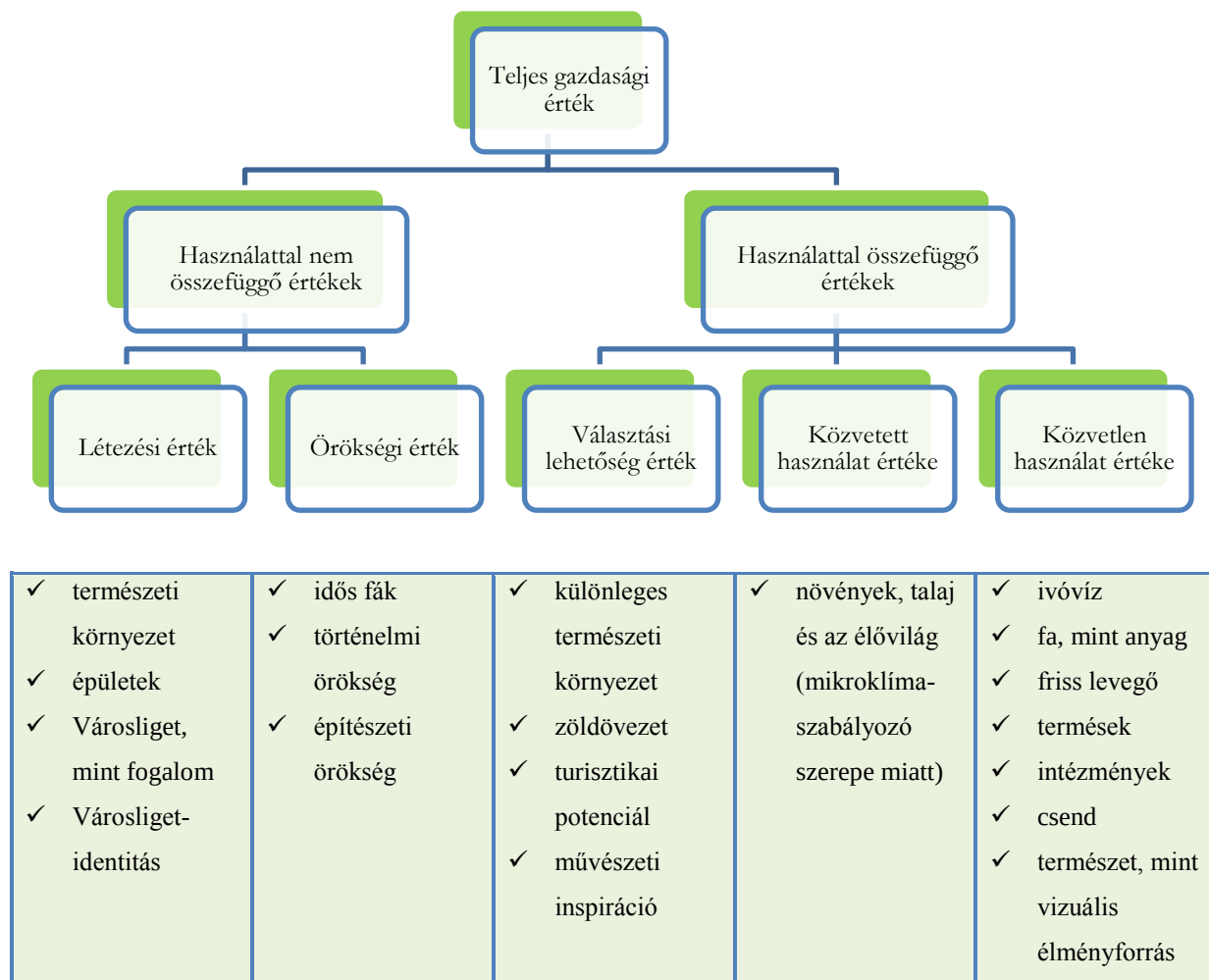
Az ásványi anyagok támogató szolgáltatásokként is kategorizálhatóak, de ellátó szolgáltatást tesznek lehetővé, hiszen a fáknek fontos a talaj ásványi anyag tartalma. Viszont mivel nem közvetlenül az emberek, hanem a fák érzékelik az ásványi anyagok előnyeit, így inkább idesorolandó.

A tavak és fák, mint az állatok élőhelyei is támogató szolgáltatásként értelmezhetők, hiszen a park számos fajnak adhat otthont, nem is beszélve arról, hogy a fás ligetek jelentős mértékben segítik a talajképződést.

A fentiekből jól látszik, hogy a Városliget gazdag környezeti "élményekben", legyen szó természeti szépségekről vagy kulturális elemekről. Ám ahhoz, hogy a bevezetésben megfogalmazott hipotézisünkre válaszoljunk, szükséges áttekinteni a park teljes gazdasági értékének komponenseit is.

2.4. A VÁROSLIGET TELJES GAZDASÁGI ÉRTÉKE

A következőkben a Városliget teljes gazdasági értékének felméréséhez szükséges értékkomponenseket vesszük sorra. Az alábbi ábra jól szemlélteti a komponensek kapcsolatát:

3. ábra

Forrás: Saját szerkesztés

Közvetlen használati értékek:

- Ivóvíz: mindenki, aki a Városligetben jár, szabadon használhatja az ivókutak akármelyikét
- Fa, mint anyag: ennek használatáról nem dönthet akárki szabadon, de a Városliget fenntartói szakértői véleményre alapozva dönthetnek úgy, hogy betegség, vagy más ok miatt kivágnak egy-egy fát, amely később felhasználásra kerülhet
- Friss, oxigén-dús levegő: sokan pont emiatt látogatnak el a Városligetbe.

- Különböző termékek: gondolunk itt például a gesztenyére, a levelekre, bogyókra, amelyeket gyerekek és felnőttek egyaránt gyűjtenek tanulmányi és díszítési és dekorálási céllal
- A kulturális szolgáltatások címszó alatt említett összes intézmény és természetes, vagy mesterséges létesítmény közvetlen használati értékkel rendelkezik, hiszen hozzájárul az egyén kulturális, kulináris, tudományos, illetve művészeti gazdagodásához, testi-lelki rekreációjához
- Csend, illetve halk, természet közeli zajok: szintén egy olyan fontos tényező, amely sok olyan embert vonz, akik szeretnének egy ideig távolabb kerülni a nagyváros zajától, így módon csökkentve a túl magas stressz-szintet
- Természet, mint vizuális élményforrás: a növények, állatok, általában a természeti közeg látványa már önmagában is stresszoldó, jótekingo hatással bír, hozzájárul az egyén és ezáltal a társadalom mentális egészségének megőrzéséhez

Közvetett használati értékek:

- Növények: hozzájárulnak a főváros mikroklímájának javításához, többek között mivel szén-dioxid megkötő és oxigéntermelő funkcióval rendelkeznek, valamint hozzájárulnak a talajképződéshez, a biodiverzitás megőrzéséhez és a hulladékok lebontásához

Örökségi értékek:

- Idős, terebélyes fák: jelenlétükkel növelik a liget ódon hangulatát, amelyet a legtöbben szeretnének megőrizni a következő generációk számára is
- Jáki kápolna, Hősök tere, Vajdahunyadvára, Széchenyi Fürdő: múlt- és jelenbeli jelentőségük, magas eszmei értékük miatt történelmi örökségünkhöz tartoznak
- Múcsarnok, Jáki kápolna, Hősök tere, Vajdahunyadvára, OlofPalme ház, Széchenyi Fürdő, Szépművészeti Múzeum, Magyar Mezőgazdasági Múzeum, Közlekedési múzeum, mint épületek, építészeti örökségünk részét képezik

Választási lehetőség érték:

- Különleges természeti környezet: a jelenlegi aktív generáció nyugdíjas éveinek kedvelt színtere lehet
- Zöldövezet minősége és mennyisége: Mivel egyre növekvő igény mutatkozik a természettel harmóniában levő, kiegyensúlyozott életmód iránt, a Városliget a jövőben egyre frekventáltabb területté válhat, így engedhetetlen, hogy jelenlegi állapotában ne következzen be romlás.
- Turisztikai potenciál: a jövőben turisztikai célpontként is egyre keresettebb lehet a Városliget, főként, ha folyamatos fejlesztése töretlen marad
- Növényzet, vízfelület, épületek: művészeti témául szolgálhatnak festők, fotósok vagy akár irodalmárok számára
- Mint természeti környezet: bár sokan csak ritkán látogatják a Városligetet, a tudat, hogy bármikor a rendelkezésükre áll a Liget nyugtató hatású levegője, növényzete és csendje, mégis hozzájárul jól-létükhöz
- Épületek, létesítmények: a tudat, hogy hazánk ennyivel is több kulturális, történelmi és vallási értékkel rendelkezik

Létezési érték:

- A Városliget, mint fogalom: ha nem is látogatjuk, a város szerves részeként sok kedves emlékünk színtere lehet, aminek köszönhetően erősen kötődést érezhetünk vele kapcsolatban
- A Városliget léte, az ottani fajok léte – mindennek a tudata is lehet létezési érték
- Városligeti-identitás: környéken lakók, pestiek, stb.

Összességében tehát elmondhatjuk, hogy a Városliget jelen állapotában is rengeteg értéket hordoz magában, ezek megőrzéséért és fejlesztésért sokat kell azonban tennie a városvezetésnek. Különösen fontosnak tartjuk a személyes használattal összefüggő, közvetlen használati értékkel bíró teljes gazdasági érték komponensek színvonalának emelését annak érdekében, hogy a lakosság és a turizmus keretében a fővárosba látogatók érintettségét növelve mindenkinek érdekévé váljon a Városliget megóvása.

2.5. LIGET BUDAPEST PROJEKT BEMUTATÁSA

A fentiekben megvizsgáltuk a Városliget ökoszisztéma szolgáltatásait, elemeztük a teljes gazdasági érték komponenseit, így egy átfogó képet kaptunk arról, hogy milyen gazdag közparkkal is rendelkezik fővárosunk. Ahhoz, hogy a kutatásunk alapját képező különböző forгатókönyveket jobban megértsük, érdemes megvizsgálni a Liget Budapest Projekt részletesen, mivel az első szcenárió alapját éppen ez a fejlesztési terv adja.

A főváros legnagyobb közparkja 2013. év vége óta a média egyik főszereplője. Bizonyára sokan hallottuk a hónapokkal ezelőtt megjelenő hírt a médiában, miszerint a Városliget éveken belül megújul, sőt egy teljesen új formát ölt majd az új épületekkel, múzeumokkal, és az új szabadidős lehetőségekkel. Ebben a fejezetben a tervezett beruházásokat szeretnénk bemutatni, elemezni, valamint egyes szakértői bizottságok javaslatait, kételyeit és ellenjavaslatait a park rehabilitálásával kapcsolatban.

2013 októberében dolgozták ki a Városliget felújítására irányuló tervezetet, élén a Múzeum Negyed megépítését célzó beruházással. (www.inforadio.hu, 2013.) Rá két hónapra decemberben már el is fogadta az Országgyűlés a Városligeti-törvényt, meghatározva a jogi háttérét a projektnek, a tervezési folyamatokat, valamint kinevezték a Városliget rehabilitációjáért felelős vállalatot is a Városliget Ingatlanfejlesztő Zrt. "személyében", ezzel véglegesen jóváhagyva a konstrukciót. (www.hvg.hu, 2013.)

Budapest kétszáz éves közparkjában jelenleg

- négy múzeum:
 - o Szépművészeti Múzeum
 - o Múcsarnok
 - o Mezőgazdasági Múzeum
 - o Közlekedési Múzeum
- a Fővárosi Állat- és Növénykert
- Fővárosi Nagycirkusz
- a Széchenyi Fürdő
- Fővárosi Műjépgálya
- Petőfi Csarnok
- valamint több vendéglátóipari egység található, csak a legnagyobb egységeket kiemelve, nem is beszélve az óriási zöld területeiről.

A Liget Budapest projekt elnevezéssel illetett teljes körű felújítás nagymértékben megváltoztatja majd a park képét. Néhány éven belül egy szabadidős élményparkká kívánják átalakítani az egész Városligetet. Ebben benne foglaltatik a Múzeum-Negyed kialakítása is, amely öt épületbe összesen hat múzeumot költöztetne a főváros bizonyos pontjaiból:

- Néprajzi Múzeum
- Magyar Zene Háza
- Új Nemzeti Galéria
- Ludwig Kortárs Művészeti Múzeum
- Fotó Múzeum
- Építészeti Múzeum (utóbbi kettő ikerépületben kerülne kialakításra) (www.zuglo.hu, 2013.)

Ezen felül megújítják az Állatkertet, valamint a Közlekedési Múzeum részleges rekonstrukciójára is sor fog kerülni. A Fővárosi Nagycirkusz új épületbe költözik, mely szintén újonnan fog megépülni a Hungária körút végénél. Ide egy új kis földalatti megállót is szeretnének építeni a könnyebb elérhetőség érdekében. A Ligetben egy Magyar Tájak Konyhája Gasztronómiai Falu kialakítása is tervben van, amely tovább gazdagítja majd a park élménytárát. (www.zuglo.hu, 2013.)

Ahogy az ilyen jellegű beruházásoknál lenni szokott, a tervezők néhány épület eltüntetésével mellett döntöttek a Liget megújítása során. Kezdetben a Petőfi Csarnokkal úgy számoltak, hogy felújítják, és benne egy úgynevezett Gyermek és Ifjúsági Tudás- és Élményközpontot hoznak majd létre, ám jelenlegi állás szerint mégis a csarnok lebontása mellett döntöttek a szakmai csoportok. (www.budapest.postr.hu, 2014.) A régi Hungexpo épülete is ilyen sorsra jut a kivitelezések során.

A beruházások 2014-2018-ig, de legkésőbb 2020-ig fognak elkészülni. 2013-ban írták ki az ötletpályázatokat, amely a múzeumok elhelyezkedésére fókuszált. Idén 2014-ben kerül sok a nemzetközi tervpályázatok véglegesítése a múzeumok konkrét elhelyezkedését illetően. (www.hvg.hu, 2013.) Az erre való regisztráció 2014. február 27-én indult, és május végéig várják a pályamunkákat az elbírálók. Több száz pályamunkát várnak, eredményhirdetésre pedig decemberben kerülhet sor. Egy 11 tagú nemzetközi zsűri fogja elbírálni a beérkezett pályamunkákat. (www.mek.hu, 2014.)

A Liget Budapest projektnek külön weboldal készült: www.ligetbudapest.org. angol és magyar nyelven. A pályázatokat is angol nyelven kell leadni, illetve angol nyelven lehet ezzel kapcsolatban érdeklődni. (www.ligetbudapest.org, 2013)

2014-2018-as időszakban folynak majd a tervezés és kivitelezés munkálatai. A Múzeumok 2018-ra lesznek kész, 2020-ig pedig a teljes beruházás lezárul. (www.inforadio.hu, 2013.)

A szakértők szerint a 870 millió eurós beruházás eredményeként nőni fog a Városliget zöldfelületének biológiai aktivitása. (www.penzcentrum.hu, 2014.) A Liget ökológiai, oktatási és látogatási központtá válik majd, sportpályákkal, játszóterekkel, kerékpárutakkal. A park infrastruktúrája is komoly változtatások előtt áll. Egy teljesen új útvonalrendszert készülnék kialakítani, ésszerűsíteni próbálják majd a tömegközlekedést is a város ezen részén, megváltozik a parkolási rendszer is (mélygarázs és parkolóház épül), valamint egy környezetbarát elektronikus midi-busz hálózatot szeretnének kialakítani, ösztönözve a látogatókat a környezettudatos közlekedésre. (www.zuglo.hu, 2013.)

Baán László, a projekt miniszteri biztosa elmondása szerint a sok építés ellenére is nőni fog a park zöld területe. Ma a beépítések a park 5,7% foglalják el, és a felújítások után ez a szám nem fogja meghaladni a 10%-ot. (www.penzcentrum.hu, 2014.)

Már 2014 nyarán látványosan megújul a park. Gyors és jelentős értékjavulás következik be, ha elbontják a használatlan bódékat, épületeket, javítanak a zöld területeken, és pótolják az összetört padokat. A nagyobb lélegzetvételű építési munkálatok befejezését 2018-ra tervezik. (www.inforadio.hu, 2013.)

Úgy emlegetik ezt a projektet, mint Európa egyik legnagyobb múzeumi fejlesztését. (www.penzcentrum.hu, 2014.) "Ilyen tervpályázat utoljára 100 éve volt." - mondta Balog Zoltán emberi erőforrás miniszter. (www.inforadio.hu, 2013.) A tervpályázat célja olyan tervezőket találni, akiknek művei:

- "funkcionálisan kielégítik a 21. századi múzeumi elvárásokat, flexibilis tereket biztosítanak a következő évtizedekre a beköltöző intézményeknek és megfelelő körülményeket a látogatóbarát működéshez
- a kortárs építészet legmagasabb színvonalán maradandó esztétikai élményt is nyújtanak a látogatónak és hozzájárulnak Budapest épített örökségének gazdagításához;

- tisztelettel kezelik a Városliget történeti parkját és környezetét;
- egyedi, erőteljes építészeti gondolatot megfogalmazó épületekből álló, jól felismerhető és azonosítható együttest hoznak létre, amely képes növelni Budapest és a magyar kultúra nemzetközi ismertségét;
- nyitott, átlátható, hívogató közösségi tereket biztosítanak Budapest lakóinak és a belföldi és külföldi látogatóknak egyaránt;
- a fenntartható építészet példaértékű, napjaink elvárásainak innovatív módon megfelelő épületek;
- okos megoldásokon alapulnak, biztosítva az elvárt költséghatékonyságot;
- hosszú távon gazdaságosan üzemeltethető megoldást jelentenek a bennük működő múzeumi intézmények számára." (www.ligetbudapest.org, 2013)

Szinte minden ilyen nagyobb jellegű beruházásnak van "ellentábora". Az interneten megjelent még az ötletpályázat Múzeum Negyeddel kapcsolatos nyertesének Berkecz Istvánnak írása is az egyik weboldalon, ahol leírja kételyeit a dologgal kapcsolatban.

Jó ötletnek tartja a múzeumok építését, a forgalomkorlátozást, a midi-busz hálózatot és az új kis földalatti megálló építését. Ám mégis lelkiismeret furdalást említ írásában, hogy olyan elemek megvalósításához adta nevét, amelyeket rossz ötletnek tart. Ilyen például a Dózsa György úti szabad parkoló megszüntetése, a mélygarázsok és parkolóház gondolata. Ez egyértelműen fizetössé fogja tenni a parkolást, amely nagymértékben le fogja csökkenteni a látogatók számát. Nem ért egyet a Városligeti fasor folytatásával sem. Szerinte nem indokolt, ugyanis a liget egy tájképi kert lett, ezzel pedig csak kettévágnák a park legnagyobb egybefüggő mezőjét, amihez még az 56-os emlékművet is meg kellene szüntetni, melynek meg hagyása követelmény kellene, hogy legyen - elmondása szerint. Olyan félelmei támadtak, hogy: Mi lesz, ha a beruházások csak félig-meddig fognak megvalósulni? Lesz-e elég pénz fenntartani ezeket az új létesítményeket? Félő, hogy kimarad a "lényeg", vagyis a park revitalizálása: játszóterek, padok, kerékpárutak stb. megújítása. (epiteszforum.hu, 2013.)

Nemcsak az ötletpályázat nyertese, de egy független szakértői munkacsoport is jelezte aggodalmát a projektet illetően. Szerintük a legnagyobb problémák a Liget Projekttel kapcsolatban, hogy nem készültek hatástanulmányok, valamint alternatív helyszíni vizsgálatok a koncepció elfogadása előtt. Úgy gondolják, hogy a túlzott építési volumen miatt sérülni fog a közpark funkció, és a meglévő kialakult zöldfelületeket fel fogja emészteni egy ilyen fokú beépítés. Továbbá szerintük nem számoltak a már meglévő épületekkel, és úgy

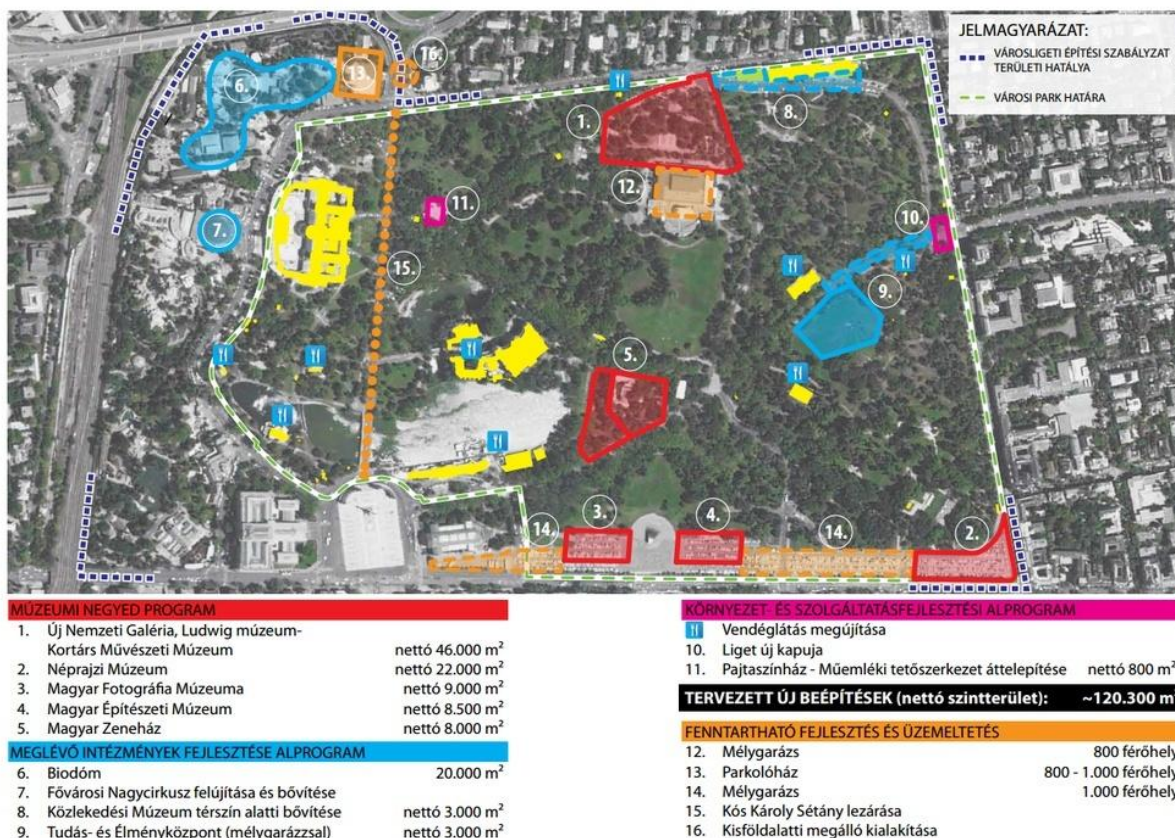
gondolják, hogy az idehozni kívánt múzeumok méltatlan helyre kerülnek az átköltözéssel. Ennek orvoslására egy alternatív kompromisszumos javaslattal álltak elő a Városliget megmentésére. Ennek alapjai a következők:

- maximum beépítés: 5%
- zöldfelület 75%
- nincs új épület

Úgy gondolják, a parknak rehabilitációra van szüksége, le kell bontani a feleslegessé vált épületeket is, és új területeket kell bevonni a park életébe, úgyis mint a Rákosrendező 70 hektáros területét, valamint a Millenáris Parkot revitalizált állapotban. Szükség lenne a műemlékek felújítására, és el lehetne gondolkodni a föld alá építkezés gondolatán is, hiszen egyes kiállítótereknek nem kell természetes fény, így ez költséghatékony megoldást jelenthetne az építési és fenntartási pénzekre nézve. Az Építészeti Múzeumot és a Fotográfiai Múzeumot a Millenáris Park területére helyeznék el. A Rákosrendező 70 hektáros területét a Cirkusznak, és a Közlekedési Múzeumnak adnák, továbbá újra megnyitnák a nagyközönség számára a tavaly bezárt Vidámparkot. (epiteszforum.hu, 2014)

Összegezve az ő álláspontjuk szerint win-win helyzetet lehetne kialakítani, és a Liget az ő elképzelésükkel is a magas kultúra színhelye tudna maradni, újabb múzeumépületek és múzeumköltöztetések nélkül. (epiteszforum.hu, 2014)

A kritikák ellenére 2014. március 21-i híreknek megfelelően megjelent a végleges tervrajz az átalakításokról, mely itt látható:

4.ábra

Forrás: http://www.portfolio.hu/ingatlan/varoskep/tiltakozas_es_felhaborodas_a_varosligetben.3.196827.html?utm_source=index_main&utm_medium=portfolio_box&utm_campaign=portfoliobox

(A térképen a pirossal jelölt részek az építési területeket mutatják, és nem magát az adott helyen építendő épület nagyságát.)

Az eddig ismertetett tervekhez képes ez a változat több újdonságot is tartalmaz. A leginkább észrevehető az, hogy míg az alaptervekben az állt, hogy a jelenlegi zöld felületek nagysága csak kisebb mértékben csökkenne, addig az új rajzok sokkal több beépített területtel számolnak. Körülbelül 120 ezer négyzetméternyi zöld területet áldoznának fel a beruházások alkalmával.

Az öt új múzeumépület közül három az 56-osok tere vonalán, egy e tér mögött, és egy múzeum pedig a mostani Petőfi Csarnok mellé épülne. Újdonság még, hogy a Királydomb helyén épülne meg a Tudás- és Élményközpont. A Fővárosi Nagycirkusz a korábbi

híresztelésekkel ellentétben mégsem költözik új helyre, megmarad a régi helyén, a mostani épülete lesz felújítva.

Az építkezések alkalmával sajnos több nagyon öreg fa kerül majd kivágásra, ám biztosították a közönséget arról, hogy a kivágott fák többszörösét fogják ültetni a Ligetbe. A mélygarázsok és a Petőfi Csarnok lebontása nem fog annyi „új” zöld felületet eredményezni, mint amit terveztek, nem kompenzálja majd a „zöld veszteségeket”. (www.portfolio.hu, 2014.)

2.6. A KÜLÖNBÖZŐ FORGATÓKÖNYVEK ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSAI

Miután ismerté váltak a tervek, három különböző forgatókönyvet dolgoztunk ki, melyek közül a legvalószínűbbnek az 1. forgatókönyv tűnik jelenleg. A „forgatókönyv” kifejezés nem a Múzeum-negyed különböző ötleteire vonatkozik, hanem elsősorban a társadalmi részvételre. A scenáriók inkább 3 esetet vázoltak, és azt vizsgálták, hogy elképzelhető-e olyan eshetőség, hogy a használók fizessenek a park fejlesztéséért, a benne lévő ökoszisztéma szolgáltatások javításáért és fenntartásáért, vagy függetlenül a társadalmi véleményezés mértékétől és a park jövőbeli új arculatától, egyáltalán nem hajlandóak erre pénzt áldozni.

Eszerint az *1. forgatókönyv* így hangzott:

„Városliget komoly átalakuláson megy majd át a következő években. A tervek szerint létrejönne az ún. múzeumi negyed, egy olyan kulturális - szórakoztató központ, amely a remények szerint jóval több turistát vonz majd, mint eddig. Hozzájárulna ezekhez a tervekhez?”

Ebben az esetben láthatjuk, hogy a legközvetlenebbül tapasztalható kulturális szolgáltatások, azon belül is a tudományos és oktatási szolgáltatások fejlesztése lennének a hangsúlyosak. Bár a fejlesztési tervekben szerepel a zöld területek arányának megtartása, viszont a meglévő 60-80 éves fák és az újonnan telepítettek támogató és szabályozó szolgáltatásai korántsem megegyezőek.

A *2. forgatókönyv* a társadalmi egyeztetésre helyezte a hangsúlyt, és a részvételi demokrácia iránti igényt is hivatott felmérni:

"Hozzájárulna Ön a Városliget egy olyan fejlesztési tervének megvalósításához, amelyet teljes mértékben társadalmi egyeztetés alapján és szakértői csoportokkal való konzultáció során dolgoznának ki?"

Ebben az esetben nehéz volt előzetesen felmérni, hogy melyik ökoszisztéma szolgáltatásokat tartaná kiemelten fontosnak a társadalom. Viszont ez azért fontos, mert ha ebben az esetben hajlandóak lennének fizetni a használók/lakosok, akkor az kijelenthető, hogy a Városliget fejlesztési terve társadalmi egyeztetés útján előnyösebb és gazdaságosabb lehetne.

A 3. *forgatókönyv* leginkább a Liget-felé való elköteleződést hivatott mérni

"Egyetért-e azzal, hogy a Városliget jelenlegi állapotának fenntartásához szükség lenne a lakosok anyagi hozzájárulására?"

Elképzelhetőnek tartottuk, hogy akár csak a fenntartásért is hajlandó lenne például egy környéki lakos áldozni, cserébe a lakásának az értékességéért, illetve a jobb levegő és a park nyújtotta előnyök miatt. Ebben az esetben a folytonosságot elősegítő, jelenlegi biodiverzitást megőrző szabályozó és támogató szolgáltatások kerültek előtérbe, de fontos, hogy a fenntartás egyben azt is jelenti, hogy a jelenleg ellátó és kulturális szolgáltatásokra is azonos mértékben hozzájárulna. Az esetleges hozzájárulás összegéről és mikéntjéről is tettünk fel kérdéseket, melyeket a későbbiekben részletezünk.

3. KUTATÁSUNK GYAKORLATI RÉSZÉNEK MÓDSZERTANA

3.1. DELIBERÁCIÓ

Dolgozatunkban kettő különálló, mégis szervesen összekapcsolódó és egymást kiegészítő gyakorlati vizsgálatot végeztünk. A Városliget fejlesztési tervének vizsgálata során arra a következtetésre jutottunk, hogy érdekes lehetőség lenne megvizsgálni először azt, hogy az általunk felvázolt különböző forgatókönyveket miként értékelnék egy *társadalmi egyeztetés* résztvevői.

A deliberációhoz azonban feltétlenül szükséges volt először meghatározni, hogy pontosan mit értünk érintettek alatt, illetve, hogy ki milyen mértékben tekinthető annak. Így a kvalitatív értékelés során egy *érintett-térkép* megalkotásával kezdtük a kutatás gyakorlati részét.

Ezután következett a társadalmi egyeztetés, a deliberáció, melynek résztvevői diáktársaink voltak, így egy nagyon homogén csoportról beszélhetünk (azonos korosztály, végzettség). Viszont az egyének Városligethez kapcsolódó viszonyait eltérőnek nevezhetjük, így ez a folyamat is segítette később a kérdőívek és a deliberáció eredményeinek az értékelését.

Ki kell emelni, hogyha a terület fejlesztéséért felelős főbb döntéshozók társadalmi vitára bocsájtanák a kérdést, akkor az érintettek lehető legszélesebb körét kellene bevonniuk az egyeztetés menetébe.

3.2. KÉRDŐÍVES FELMÉRÉSÜNK

Kutatásunkat egy kérdőíves lekérdezéssel zártuk, melyben elsősorban a három forgatókönyvre vonatkozóan mértük a fizetési hajlandóságokat az ökoszisztéma szolgáltatásokat közvetlenül használók körében.

A kérdőívezés a kvantitatív kutatási módszerek osztályába sorolható. A kvantitatív módszer mindig számszerűsíti a kapott adatokat, és általában a „Mi?”, „Mit?”, „Mennyit?”, „Hányszor”, „Mikor?”-ra vagyunk kíváncsiak. Legtöbbször egyéni válaszra épít, és nagy

reprezentatív mintával dolgozik segítségül hívva a matematika és a statisztika különböző eljárásait. (<http://regi.sdt.sulinet.hu>)

A kérdőíves felmérés a primer kutatások egyik legfontosabb eszköze. A kérdőívnek többféle fajtája létezik, attól függően, hogy milyen jellegű információra van szükségünk. A kvantitatív kutatások során általában standardizált kérdőíveket szoktak alkalmazni, hiszen ezek a legalkalmasabbak arra, hogy a kapott információkból számszerűsített adatokat nyerjünk. Ezek a standardizált kérdőívek teszik lehetővé azt, hogy a különböző típusú, képzettségű és végzettségű emberek válaszai összehasonlíthatók legyenek. (www.tankonyvtar.hu) A válaszadók előtt ismeretes a kutatás célja.

A kérdőívezés lehet előnyös és hátrányos egyaránt. Előnyei, hogy alkalmazása egyszerű, és előre rögzíti a kérdéseket és válaszokat. Hátránya lehet az, hogy a válaszadók nem biztos, hogy szeretnék és hajlandók válaszolni egyes kérdésekre, továbbá lehet, hogy nem őszintén válaszolnak. A megkérdezések történhetnek személyesen, telefonosan, postai úton, és elektronikusan is. (www.mediapedia.hu) A mi esetünkben a kérdőíves kutatásunkat elektronikusan (interneten), és személyes megkérdezésekkel hajtottuk végre.

Egy ilyen nagy lélegzetvételű beruházás esetén, mint a Liget Budapest projekt, nélkülözhetetlen megvizsgálni, hogy vajon a lakosság mit gondol a szóban forgó tervezett átalakításokról. A városligeti szolgáltatások értékelését monetáris és nem monetáris eszközökkel végeztük el egy kérdőíves felmérés segítségével.

Kérdéseink témájuk szerint négy csoportba sorolhatók.

Az *első* kérdéscsoportot a specifikus kérdések alkotják. Ebben a részben a Városligetben megfordulók látogatási szokásaira voltunk kíváncsiak, valamint arra, hogy elégedettek-e a park jelenlegi állapotával vagy sem. Nyitott kérdésként 3-3 olyan dolgot kértünk megkérdeztjeinktől, hogy mivel elégedettek, és elégedetlenek a ligetben. Arra is kíváncsiak voltunk, hogy hallottak-e a tervezett beruházásokról, és egyetértenek-e ezzel. Nem utolsó sorban ezen kérdéskörben megérdeklődtük tőlük azt is, hogy ha rajtuk múlna, hogyan alakítanák át a Városligetet. Itt több lehetőség közül lehetett választani.

Kérdőívünk *második* részében a Városliget jövőbeli állapotának három lehetséges forgatókönyvét fogalmaztuk meg és mértük a fizetési hajlandóságot, illetve a válaszok okait. Emellett kíváncsiak voltunk arra is, hogy ha hajlandók lennének támogatni, akkor milyen formában tudnák elképzelni ezt (civil szervezeten keresztül, direkt támogatás, stb.).

Harmadik kérdéscsoportunk a társadalmi és gazdasági jellemzőkre fókuszált, azaz: egy háztartásban élők száma, egy háztartásban élő gyermekek száma, foglalkozás és nettó havi jövedelem.

Kérdőívünk végén a *negyedik* témacsoportban olyan általános kérdéseket tettünk fel, mint nem, életkor, iskolai végzettség, és rákérdeztünk a lakhelyre is.

Kutatásaink eredményeit a következő fejezetben ismertetjük.

4. KUTATÁSUNK GYAKORLATI RÉSZE

4.1. KVALITATÍV ÉRTÉKELÉS - A VÁROSLIGET ÉRINTETTJEI

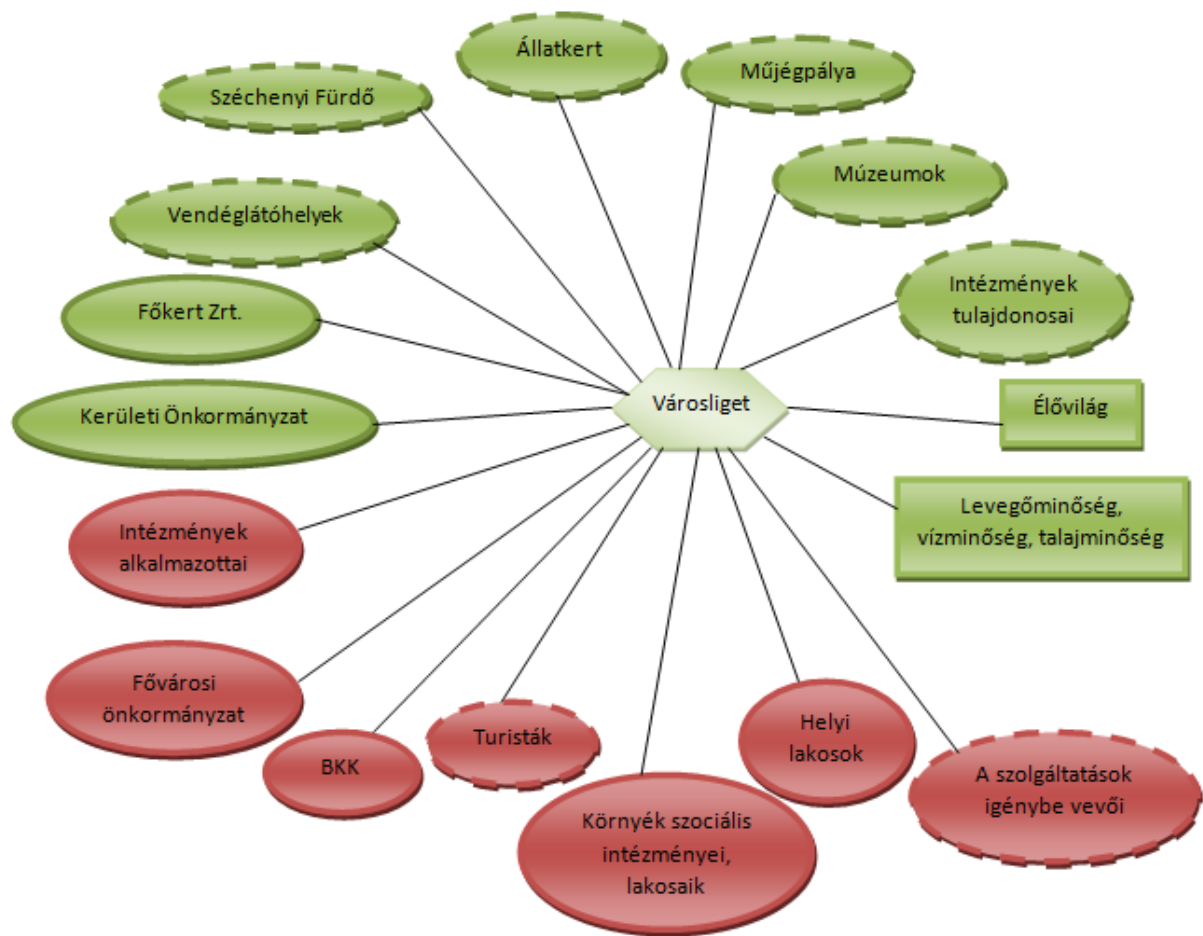
A Városliget érintettjeit meghatározásukkor és osztályozásukkor három különböző csoportosítás alapján osztottuk be. Ezen besorolás a dolgozatot készítő szubjektív értékítéletén nyugszik, valamint véleményünk szerint a jelenlegi állapotot tükrözi.

Az *első csoportosítás* szerint a különböző érintetteket úgy választottuk szét, hogy a Városliget működése kapcsán végeznek-e piacorientált tevékenységet. Piaci érintett például a Műjégpálya és a területen lévő vendéglátóhelyek, mivel tevékenységüket alapvetően meghatározza a profitorientáltság. Szintén piaci érintettek az ide látogató turisták, hiszen számos igénybe vett szolgáltatásért fizetnek (viszont sok általuk igénybe vett ökoszisztéma szolgáltatásért nem). Azonban nem piaci szereplők a jogalkotó és szabályozó hatóságok, valamint a nonprofit szervezetek, mint például a Fővárosi önkormányzat és kerületi önkormányzatok.

A *második csoportba* az alapján osztályoztuk az érintetteket, hogy milyen mértékben vesznek részt a Városliget működésében, mennyire tekinthetők a közpark sorsára jelentősen ható tényezőknek. A belső érintettek azok a meghatározó szereplők, melyek közvetlenül hatnak a Városliget életére, látképére és fejlődésére, illetve a területen történő változások szignifikáns változást okoznak állapotukban. Ilyenek a területért felelős helyi önkormányzatok, de ide soroltuk a helyi élővilágot is. Külső érintetteknek vettük azokat a szereplőket, akik bár hatnak a terület működésére és képére, mégis inkább a fenn említett szempontok alapján periférikus állapotban helyezkednek el, például a helyi lakosok és a BKK.

A *harmadik csoportosítási szempont* szerinti válogatás alapját az adta, hogy az egyes érintettek mekkora mértékben vesznek részt a Városliget alapvető funkcióiban, működésében. Eszerint aktív érintettnek vettük például a helyi lakosokat, a turistákat és a területen működő szolgáltatást nyújtó intézményeket, míg passzív besorolást kapott az élővilág és a levegő-, víz- és talajminőség.

A fent leírtakat egy érintett-térképen ábrázoltuk:

5. ábra

Forrás: Saját szerkesztés

Jelmagyarázat:

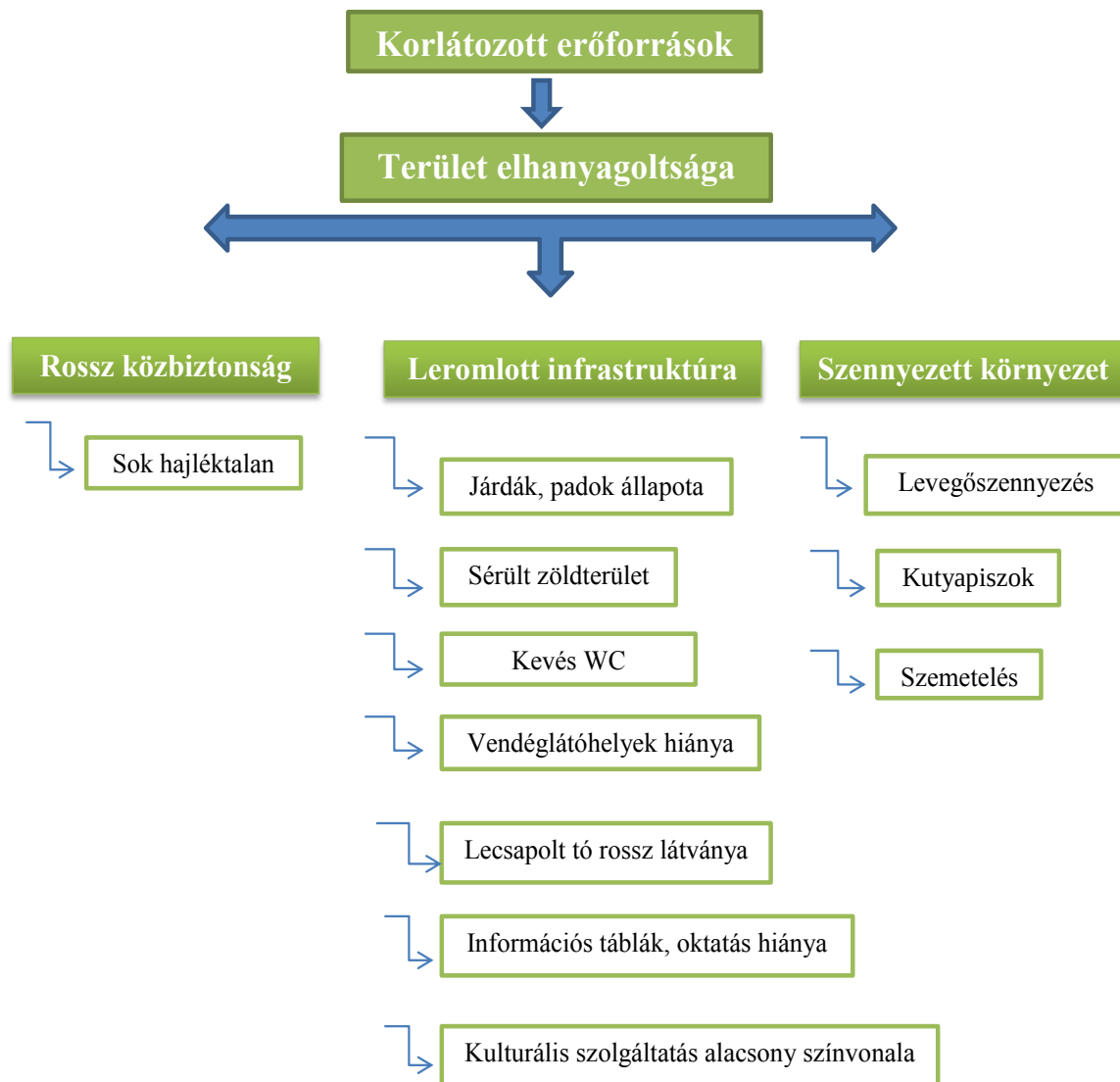
- Szaggatott vonal: piaci érintettek = profitorientált tevékenységet végző vagy abban részt vevő szereplők
- Folytonos vonal: nem piaci érintettek = szabályozó és jogalkotó hatóságok, nonprofit szervezetek
- **Zöld szín**: belső érintettek = a Városliget sorsára jelentősen és közvetlenül ható szereplők
- **Piros szín**: külső érintettek = a Városliget sorsára önmagukban jelentős hatást nem gyakorló szereplők
- Ellipszis aktív érintettek = a Városliget alapvető funkcióiban részt vállaló szereplők
- Négyszög passzív érintettek = a Városliget alapvető működésében részt nem vevő szereplő

4.2. DELIBERÁCIÓ

Az érintett-térkép után a deliberáció folyamatát mutatjuk be, amely az alábbi séma szerint épült fel:

1. A résztvevők egyéni ötleteiket, megoldási javaslataikat és/vagy a Városligettel kapcsolatban észlelt problémákat a legelején felírták egy lapra, leginkább a „Mit szeretnének?” kérdésre válaszolva. Erre azért volt szükség, hogy legyen a birtokunkban néhány olyan szempont is, amit még azelőtt gondoltak, mielőtt befolyásoltuk őket az információinkkal.
2. Ezt követően pár soros összefoglaló tájékoztatót osztottunk ki a forgatókönyvekkel kapcsolatban a résztvevőknek.
3. Röviden ismertettük a Városliget kormányzati projektet.
4. A következő pont a három forgatókönyv lehetséges hatásainak és következményeinek vizsgálata volt. Ezen belül került sor az egyes forgatókönyvek javaslatainak megvitatására és visszautalás történt az elején a résztvevők által felírt problémákra is.
5. Az ezt követő lépésben a jelenlevők az előzetes vita és saját véleményük alapján post-it cetlikre felírták a legfőbb észrevételeket és problémákat, amelyből közösen hierarchikus elosztási alapon problémafát készítettünk.

Problémafa:

Ebből egy célját generáltunk, amelyből kiindulva a csoport megfogalmazta, hogy mi lenne az ideális fejlesztési irányvonal, koncepció.

Célfa:

A deliberációban résztvevők konszenzus alapján az alábbi következtetésekre jutottak:

- a csoport szerint a zöld környezet, a jó levegőminőség megőrzése és a kulturális rekreáció a Városliget által nyújtott legfontosabb ökoszisztéma szolgáltatások.
- A Múzeumi negyed kialakítását elvetették a résztvevők.
- A Városligetet fejleszteni kell, de alapvetően a jelenlegi struktúrának illetve állapotnak kellene megmaradni.
- Feltétlenül szükséges a mélyebb társadalmi egyeztetés és szakértői csoportok bevonása a fejlesztések során.

A vita következtetései érdekes módon sok esetben hasonlóságot mutattak a későbbi kérdőíves eredményekkel, melyeket később részletezünk, mindenesetre az megállapítható,

hogy a kulturális, történelmi örökségeknél fontosabbra értékelték a Liget rekreációs szolgáltatásait, amelyek folytonosságához elengedhetetlen a szabályozó és támogató szolgáltatások sértetlensége.

4.3. KÉRDŐÍV KIÉRTÉKELÉSE

Az 1. számú mellékletben olvasható kérdőívet több különböző napon és napszakban kérdeztük le 2013. november 12-től november 20-ig. Kellemes, napos időjárás volt a kérdőívek kitöltése során, ezért a viszonylag sok látogató között könnyebben találtunk kitöltésre vállalkozó szellemű embereket. Az online kérdőívet szintén november 12-től lehetett kitölteni két héten keresztül. A személyes kitöltők esetében egy-egy emberre kb. 20, de esetenként 30 percet is fordítottunk, mivel jellemző volt a megszólított emberekre, hogy érdeklődtek, és elgondolkoztatta őket a kérdőív.

A kérdőívek kitöltői között jellemzően helyi lakosok, a szolgáltatást igénybe vevők és turisták voltak, akik az érintett-térkép szerint külső érintettnek, pontosabban piaci és nem piaci szereplőknek minősültek. Azonban a határok itt elég nehezen meghatározhatóak, hiszen egy helyi lakos, illetve egy környéken dolgozó is lehet turista, vagy éppen parkkedvelő sportoló.

Az anyagi helyzetre kérdezve igyekeztünk szem előtt tartani, hogy ne legyünk se tolakodók, illetve a fizetési hajlandóságra kérdezve se túl hipotetikusak, hiszen a reális eredményekhez fontos volt, hogy az ökoszisztéma szolgáltatásokért vállalt anyagi hozzájárulásuk realitását és fontosságát is átérezzék. Mivel a ténylegesen elköltött pénz és az elméletileg átgondolt kiadás között nagy különbségek lehetnek, ezért példaként olyan külföldi projekteket mutattunk be a válaszadóknak, amelyek társadalom anyagi hozzájárulásával valósultak meg.

Összesen 100 ember töltötte ki a kérdőívünket, melyből 31 ember személyesen válaszolt kérdéseinkre és 69-en pedig online. Az online kérdőívek kitöltése a beszélgetések hiánya miatt 5-10 percet vett igénybe egyénenként.

Előzetesen arra számítottunk, hogy az internetes kitöltők között több, kevésbé aktív Városliget használó is lesz. Ezzel szemben azt tapasztaltuk, hogy bár vannak adatok, ahol

eltérések mutatkoznak, de a személyes interjúzás során több olyan embert is leszólítottunk véletlenszerűen, akik ritkábban látogatnak ki, így a viszonylag kis elemszám miatt a személyes kitöltések eredményei közelebb kerültek az online kitöltők eredményeihez.

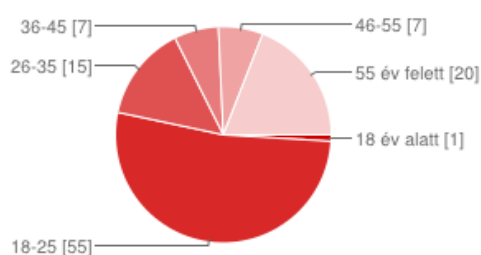
Társadalmi és gazdasági jellemzők

60%-ban nők és 40%-ban férfiak töltötték ki a teszteket. Foglalkozásukat tekintve 41% diák, 28% alkalmazott, 14% nyugdíjas, a többi kitöltő pedig vállalkozó, háztartásbeli, illetve munkanélküli volt. A jövedelmi helyzetük elég megoszló volt. 30% nem kívánt válaszolni a háztartásának nettó havi jövedelmét illető kérdésre, viszont a többi válaszadó többsége pontos számot mondott a nyílt kérdésre is, azaz bizalommal voltak felénk a saját jövedelmüket illetően. Ez azért volt fontos, mert így a fizetési hajlandóságnál is valószínűbb volt, hogy reális eredményt kaphatunk.

A válaszadók közül a leggyakoribbakat kiemelve a következőt láthatjuk:

15-en 64 000 és 110 000 között,
 14-en 110 000 és 150 000 között,
 9-en 150 000 és 190 000 között,
 13-an 190 000 és 250 000 között,
 11-en 250 000 és 350 000 között voltak.

A kilátogatók korösszetétele a következőképpen alakult.

18 év alatt	1%
18-25	52%
26-35	14%
36-45	7%
46-55	7%
55 év felett	19%

Ha külön megvizsgáljuk a naponta és a hetente Városligetbe járókat, akkor az átlagéletkor is emelkedik, mivel az online kérdőívet sok fiatal is kitöltötte. Ez egyrészt a néhány délelőtti lekérdezésnek is betudható, másrészt a nyugdíjas korosztály több szabadidejének is. Iskolázottság szempontjából a kitöltők 57%-a egyetemi/főiskolai végzettségű és 39%-a pedig érettségizett volt.

Látogatások gyakorisága és célja

Az alábbi táblázatban összesítettük, hogy a személyes és az online kitöltők milyen gyakran látogatnak a Városligetbe.

	összesített (fő)	személyes lekérdezés (fő)	online
Naponta	20	12	8
Hetente	8	5	3
Havonta	21	6	15
Évente néhányszor	45	8	37
Egyáltalán nem látogat ki	5	0	5
Nem tudja	1	0	1

A Ligetbe látogatások céljáról nyílt kérdést tettünk fel és a leggyakoribb válaszok a következők voltak: *kutyasétáltatás, friss levegő, közeli lakóhely, találkozás a barátokkal, csend, kerékpár, futás, korcsolyázás és kikapcsolódó séta*. A 100 válaszból 13-an viszont a Liget kulturális szolgáltatásai közül a kulturális, történelmi és vallási örökségek felkeresése miatt járnak a Városligetbe. (pl. Múzeumok, Hősök tere, stb.) Ők jellemzően évente néhányszor, vagy havonta látogatnak a Ligetbe. A többi 87 válaszadó a rekreációs szolgáltatásokat veszi igénybe leginkább, de voltak olyanok is, akik művészi inspiráció gyűjtését említették (fotózás, írás). Mivel több okot is lehetett írni, így átfedések is voltak. A 13 kulturális szolgáltatást említő válaszadó közül a legtöbben említették a fent felsorolt rekreációs szolgáltatásokat is, viszont ez fordítva nem mondható el.

Elégedettség a Városliget jelenlegi állapotával

Ha az összes kitöltő eredményét nézzük, akkor az elégedettségek átlaga 2,96, ahol az 1 a legkevésbé, a 4 a leginkább elégedett állapotot tükrözi. Azonban a képet némileg árnyalja, hogyha különválasztjuk a Városligetet naponta látogatókat a kevésbé aktív használókkal, akkor kevésbé elégedettek a napi használók az állapotával, mint a ritkábban kilátogatók. A személyes válaszadók közül a napi látogatók átlagosan 2,67 értékben elégedettek, az online kitöltők között a napi használók pedig 3, ami alapvetően azt mutatja, hogy inkább elégedettek, mint sem. Az összes személyesen megkérdezettet nézve ez az érték 2,83 és az online pedig 3,02.

A megkérdezettek fejlesztési javaslatai

Ezek után szeretnénk volna megtudni, hogy a válaszadók milyen fejlesztéseket tartanának a leginkább fontosnak. A személyes kérdőívezés során először nem soroltunk fel lehetőségeket, viszont ha nem tudtak megnevezni semmit, akkor megmutattuk az alábbi listát, amelyből lehetett választani többet is, illetve még az egyéb kategóriában további javaslatokat is tehettek. Az online kérdőívnél azonnal az alábbi lista volt olvasható véletlenszerű sorrendben.

Tisztaság növelése	79
Padok, asztalok számának növelése	69
Közbiztonság növelése	65
Zöld terület fejlesztése, növelése	64
Kutak, mint ivóvízvételi lehetőség fejlesztése	60
Játszóterek építése	46
Utak állapotának javítása	42
Zajszennyezés csökkentése	40
Kulturális programkínálat növelése	39
Szabadidős tevékenységek körének növelése	36
Árnyékos területek növelése	24
Egyéb	24

Az eredményekből látszik, hogy a kulturális programkínálatba tartozó Múzeum-negyed terve szerinti fejlesztés csak 39 szavazatot kapott, és ennél sokkal fontosabbnak tartották a rekreációs szolgáltatásokat biztosító fejlesztéseket, karbantartásokat.

Előzetes informáltság a tervezett átalakításról

Számunkra meglepő eredmény született az aktuális informáltságot illetően, hiszen bár november közepén már meglehetősen sok sajtóhír volt olvasható a Városliget átalakítását illetően, a válaszadók több mint fele nem hallott a tervezett átalakításokról. Összesített eredményekből az látszik, hogy 46% hallott már valahonnan a tervezett átalakításokról és 54% pedig nem. Számottevő különbség az arányokat illetően nem volt a személyes és az online kitöltők között, viszont a naponta kilátogató 20 fő közül 15-en nem hallottak még a tervekről, ami nagyon magas arány. Habár a mintánk nem reprezentatív, és viszonylag kevés

elemszámú, de annyit levonhatunk tanulságul, hogy a leggyakrabban használók meglehetősen alulinformáltak.

A jelenlegi tervekkel való egyetértés

A kérdőívben rákérdeztünk, hogy amennyiben hallott már a tervekről, akkor egyet ért-e velük. Az „Igenek” aránya elég magas, hiszen 48-an hallottak róla és 42-en támogatják. Ebből azonban nem szabad tévesen azt a következtetést levonnunk, hogy amennyiben többen hallottak volna a tervekről, akkor kevesebb lenne az ellenző és több lenne a támogató, mivel nem mértük az informáltság mértékét. Éppen ezért nem tudható biztosan, hogy az egyetértés a teljes múzeumi negyed koncepcióra vonatkozik, vagy csupán egy-egy részére, mint pl. a Petőfi Csarnok felújítására. Érdekes azonban az egyetértés, illetve a kevés egyet nem értés indoklására adott válaszokból néhány tanulságosat kiemelni. Azért, hogy ne befolyásoljuk a válaszokat, ezen véleményeket még a különböző forgatókönyvek ismerete előtt mondhatták el azok a válaszadók, akik értesültek a tervezett átalakításokról:

„...A felújításokkal végülis egyet értek, az élményparkkal nem...”

„A PECSA lebontandó, a Nagycirkuszt nem tudom megítélni, mert az érdeklődési körömon kívül esik. A park felújítását támogatnám, de az élménypark elnevezéstől és magától a lehetőségtől, hogy a Városligetet azzá teszik, borsószik a hátam. A Múzeumi Negyed elképzelése elavult, céltalan...”

„Fejleszteni szükséges, de csak úgy, hogy a Liget hangulata ne változzon”

„Igen, ha a zöldterületek változatlanok maradnak”

„A Városliget egy közpark, azért létesült, hogy a környező kerületek lakóinak legyen egy pihenő parkja. A Múzeumi Negyed és a Városliget "fejlesztése" révén megszűnik a park jelleg, ehelyett turistacsoportok vonulási útvonalává válik...”

„2 múzeumtól többet nem tud meglátogatni az ember”

„Csökkenne a zöldterület, jelentős mértékben nőne a zaj és szennyezettség, a múzeumi negyed létrehozása teljesen felesleges pénzkiadás, hiszen a meglevő múzeumok kialakítása, felszerelése milliárdokat tett ki, ami veszendőbe menne, akkor mikor egészségügyben, oktatásban stb. pénzhiány miatt megvonások vannak. A kevésbé tehetős emberek pihenését, szórakozási lehetőségét szüntetnék meg arról nem is szólva, hogy ezek a befektetések nem hogy

hasznát hoznának, de még a befektetett összegek sem térülnének meg és akkor még nem is volt szó a madárvilágról! [...] A turisták is jobban megismerik Budapestet, ha több helyen járnak.

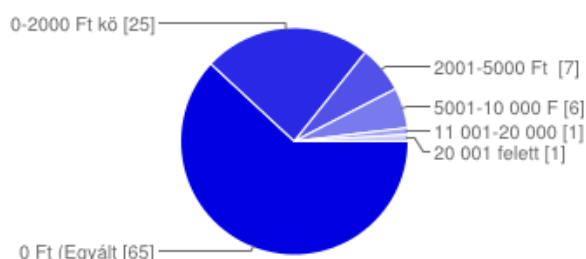
„Alapvetően egyetértek azzal, hogy tartsák karban jobban a parkot. De ne giga-mega projekt legyen. Az "igyekeznek" nem csökkenteni a zöldterületet, meg "élménypark": fenyegetően hangzik.”

„A jelenlegi magyar társadalomnak legalább akkora szüksége van az elérhető kultúrára, mint a friss levegőre. Ha a Múzeumi negyed megvalósul, mivel egy helyen több kulturális intézmény is lesz, nem kell annyit utazni, és talán látogatottabbak lesznek. Ez a külföldről érkező turisták számára is fontos. Az tény, hogy a Városliget el fogja veszíteni régi "csendes" hangulatát, de valamit valamiért. Ez persze nekem, aki nem vagyok régi pesti lakos, ráadásul szakmából kifolyólag elkötelezett vagyok a kulturális intézmények felé, kevésbé fáj, mint annak, akinek a Városliget jelen állapotában már hosszú évek óta része az életének.”

A fenti válaszokból is kitűnik, hogy rendkívül sokféleképpen lehet megközelíteni a kérdést, azonban a zöld területek védelme és az ebből következő csend, friss levegő és a nyugodt környezet mindenki számára egyöntetűen fontos. Érdeemes kiemelni, hogy amikor a válaszadók konkrét fejlesztési javaslataira kérdeztünk, akkor nem kérdeztünk rá a jelenlegi intézmények felújítására külön, hiszen a kulturális programkínálattal úgy gondoltuk lefedtük ezt a témát. Az egyéb javaslatokban sem merültek fel például a múzeumok, az állatkert fejlesztése, amelynek az lehet az oka, hogy a válaszadók hasonlóan a deliberációban résztvevőkhöz, a Városligetben elsősorban a természeti értéket tartják kiemelkedően fontosnak és prioritásban csak ezt követi az ott található kulturális szolgáltatásokhoz nélkülözhetetlen intézményi háttér. A fenti véleményekből is látszik, hogy a kultúra fejlesztése lehet közérdek, az azonban szembetűnik, hogy a többség a Városligetet nem kifejezetten az ott található intézmények miatt tartja értékesnek és elképzelhető, hogy ha a projekt hatására forgalmasabb turistacélponttá, kulturális központtá válik a Liget, akkor számukra a park veszíthet az értékéből. A közérdekű múzeum- és kulturális intézményfejlesztéseket és a Városliget fejlesztést külön-külön többen támogatják, mint a jelenlegi projektet.

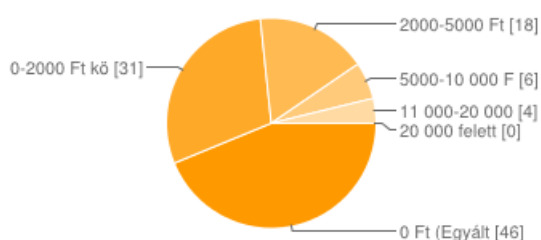
Fizetési hajlandóság

Az 1. forgatókönyv megvalósulása esetén a megkérdezettek 62%-a nem támogatná, és a 38%-a támogatná a társadalom anyagi hozzájárulását. Ebben az esetben a legmagasabb a hozzájárulás elutasítási aránya a három forgatókönyv közül.

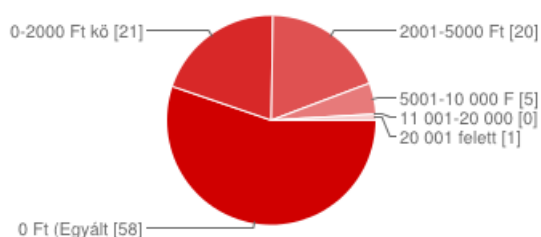
0 Ft (Egyáltalán nem támogatnám pénzzel ezt a forgatókönyvet.)	62%
0-2000 Ft között	24%
2001-5000 Ft között	7%
5001-10 000 Ft között	6%
11 001-20 000 Ft között	1%
20 001 feletti értékben	1%

A 2. forgatókönyv megvalósulása esetén a társadalmi hozzájárulás mértéke (kerekítve) 57%, azaz a többség esetében pozitív. Ráadásul nem csak a legkisebb kategóriában, hanem már a 2000-5000 Ft közötti sávban is 17%-os támogatottság mutatható ki.

0 Ft (Egyáltalán nem támogatnám pénzzel ezt a forgatókönyvet.)	44%
0-2000 Ft között	30%
2000-5000 Ft között	17%
5000-10 000 Ft között	6%
11 000-20 000 Ft között	4%
20 000 feletti értékben	0%

A 3. forgatókönyv megvalósulása esetén szintén nagyobb az elutasítottság mértéke, mint a támogatásé, amelyből levonhatjuk azt a következtetést, hogy a válaszadók egyrészt fontosnak tartják a társadalmi részvételt, másrészt azzal egyetértenek, hogy nem elég a jelenlegi állapotot megőrizni, hanem fejlesztésre is szükség van. Viszont érdekes, hogy a Múzeum-negyed tervénél még azt is anyagilag támogathatóbbnak gondolják, ha csak a jelenlegi állapotot kívánnánk megőrizni. Fontos azonban, hogy az első forgatókönyv esetében nem lehet különválasztani pontosan, hogy a társadalmi egyeztetés hiánya miatt, vagy a Múzeum-negyed terve miatti ellenkezés miatt utasították el az anyagi hozzájárulást.

0 Ft (Egyáltalán nem támogatnám pénzzel ezt a forgatókönyvet.)	55%
0-2000 Ft között	20%
2001-5000 Ft között	19%
5001-10 000 Ft között	5%
11 001-20 000 Ft között	0%
20 001 feletti értékben	1%

Némiképp változnak a számok, ha a gyakran kilátogatókat vesszük csak számításba. Ez alapján is a 2. forgatókönyv megvalósulása esetén lennének hajlandók a legtöbben anyagilag hozzájárulni a fejlesztésekhez és az 1. forgatókönyv elutasíthatósága még magasabbnak mutatkozik. Ebből az is következhet, hogy a naponta és a hetente Városligetbe látogatók nagyobb aránnyal ellenzik a jelenlegi terveket, de az is következhet, hogy nagyobb véleménynyilvánítási lehetőségre tartanának igényt, mint a Liget gyakori élvezői. Ennek némiképp ellentmond, hogy a 2. forgatókönyvnél ez utóbbi esetben nagyobb kellett volna legyen a támogatottság mértéke, viszont kisebb lett 3 %-ponttal, ami 1 embert jelent ebben a szűkített esetben, tehát ebből nem szabad messzemenő következtetéseket levonni.

	NAPONTA, ILLETVE HETENTE VÁROSLIGETBE LÁTOGATÓK VÉLEMÉNYE ALAPJÁN (36 fő alapján)		
	1. forgatókönyv	2. forgatókönyv	3. forgatókönyv
Nem fizetne	82%	50%	61%
fizetne	18%	50%	39%

Érdemes azt is figyelembe venni, hogy a pontos árkategóriák helyett fontosabb információ az, hogy hajlandó-e valaki anyagilag támogatni egy fejlesztési projektet vagy sem. Az árkategóriáknál ugyanis egyrésztől más módon is meg lehetett volna húzni a határvonalakat (pl. 0-1000 Ft), másrészt egy évre vonatkoztatva kérdeztük a költségeket. Elképzelhető lett volna, hogy hónapra bontjuk le a költségeket, és így pl. a 0-2000 sáv helyett 0-167 Ft-os sáv jött volna ki, vagy ha napokra lebontva mutatjuk a költségeket, akkor a 0 – 5,5 Ft lett volna a látható, és így az emberek is elképzelhető, hogy nagyobb hajlandóságot mutattak volna. Mivel nem a magas támogatottsági arány elérése volt a célunk, hanem inkább az emberek viszonyulására voltunk kíváncsiak, így az éves bontás és egy viszonylag ésszerű kategóriatáblázat mellett döntöttünk.

Egyéb tanulságos megjegyzések a tervezett Múzeum-negyed kapcsán

„A fő gond, hogy nincs karbantartva a Városliget. Fejleszteni pedig inkább a Népligetet kéne, ami kihasználatlan!”

„Én hajlandó lennék adni érte pénzt, mert itt lakom mellette kb. 5. percre, azonban az emberek többsége - TÉNYLEGESEN - biztos nem fizetne, hogyha 15-20 percnél messzebb lakik. Pl 1 forintot nem lennék hajlandó fizetni a Margitsziget, Népliget, Kopaszi gát vagy a Normafa felújításáért, azonban a Városligetet (hogyha tudnám, hogy a pénz tényleg oda megy és tényleg látható a javulás), akár éves szinten 10k-nál is többet fizetnék.”

„Érdemes lenne a társadalmi egyeztetésre nagy erőt összpontosítani: definiálni a használó és célcsoportokat, a távlati és közeli használati célokat, sokszorosan megkérdezni az érdekelt és érdeklődő feleket. A múzeumi negyedre ott a Nyugati Pu. (kormányzati negyedként elhíresült rész), sokkal jobb közlekedéssel, és nem csökkentené a zöldfelületet, hanem egy barna zónát hasznosítana plusz fákkal. A Liget nagy kincs, a Pecska által elfoglalt területért is nagy kár - azt pl lehetne újragondolni. A Vajdahunyad vára, a Műjég-csónakázótó, Állatkert, a két múzeum együtt a Hősök terével stílusban is összhangban van. Nagyon tartok a Normafa és Liget, Kossuth tér féle megaprojektoktól...”

„A Budai hegyeket már beépítették (részben utólag engedélyezett lakóházakkal), elvették a főváros tüdejét, kipusztították a Kossuth-téri fákat és máshol is kivágtak egy csomó fát! LEVEGŐT!...”

„Ha valakik fizetnének, akkor azt érezhetnék joggal, hogy lehetnek extra elvárásaik, és beleszólhatnak valamelyest a dolgokba, azaz kvázi sajátjukként, tulajdonukként tekinthetnének a parkra. Az se lenne jó, ha mindenkinek kellene fizetni, mert pl. én se fizetnék egy kőszegi park rendbetételéért. Viszont ha Kőszegen járok, akkor örömmel élvezem a környezetet.”

4.4. KONKLÚZIÓ, ÉSZREVÉTELEINK

A fenti idézetekből sok értékes gondolatot ki lehet emelni és ezek a vélemények is bizonyítják, hogy a helyi tudás, a helyi közösségek bevonása elfogadottabb, és ilyen szempontból jobban megbecsült, értékesebb eredményeket szülhet. Érdemes lenne esetünkben

a helyi közösség jelentését továbbkutatni, kiváltképp akkor, ha megvalósulna a használók részéről a fizetés. Adódik a kérdés, hogy a Városliget esetében ki számítana pontosan helyi lakosnak? Ha teljesen önkéntes alapon lehetne fizetni az ökoszisztéma szolgáltatások fejlesztéséért, akkor milyen döntési, véleményalkotási jogokkal élhetnének a befizetők a „potyautasokkal” szemben?

Továbbá érdemes lenne elgondolkozni az említett Népliget funkcióján, hogy valóban kihasználatlan-e, és hogy elképzelhető lenne a Városligetre szánt források egy részének átcsoportosításával a Népliget, illetve a többi közpark fejlesztése.

Véleményünk szerint egy széleskörű társadalmi egyeztetésre lenne szükség, és az érintetteken túl kiváltképp előtérbe kellene helyezni a közvetlen használókat és a helyben lakókat. Ha ez megvalósulna, akkor elképzelhetőnek tartanánk egy win-win-win helyzet kialakulását. Ez azt jelenteni, hogy akár a *beruházó/finanszírozó* is jól járhatna, hiszen költségmegtakarítást érhetne el, nyerhetne a *Liget használója* is, mivel a saját, illetve a többség elképzelései szerint alakíthatnák a terveket, illetve további parkosítással a nyerhetne a *környezet* is, amennyiben a kulturális ökoszisztémák helyett/mellett kellőképpen fejlesztenék a támogató szolgáltatásokat is.

A kérdőíves felmérésünk során világossá vált számunkra, hogy az emberek ugyan igénylik az újat, kíváncsiak a Városligettel kapcsolatos koncepcióra, tetszik nekik a felújítás gondolata, ám mégis féltik a park „Liget”-jellegét. A megkérdezettek inkább a folyamatos karbantartást, valamint a rekreációs szolgáltatások összetételének javítását szorgalmazzák, mint sem a Múzeum-negyed megvalósulását. Egy társadalmi egyeztetés során ezek az észrevételek hamarabb kiderültek volna, habár akkor is kérdéses, hogy milyen átalakítások mellett döntöttek volna az illetékesek. Ugyan most nyílt egy ilyen lehetőség, hogy 2014. március 19. és április 16. között az emberek elküldhetik írásos formában és online módon az észrevételeiket a projekttel kapcsolatban, ám itt felmerülhet az a kérdés, hogy vajon ezt a lehetőséget nem előbb kellett volna felkínálni a közönségnek?

5.ÖSSZEGZÉS

Dolgozatunk az elméleti háttér feldolgozásával indult, amelyben az ökoszisztéma szolgáltatások és a teljes gazdasági érték fogalmi rendszereket jártuk körbe, külön kiemelve ezeket a Városliget vonatkozásában is.

A Liget Budapest Projekt ismertetése, valamint az általunk kreált három forgatókönyv leírása után részleteztük a téma kvalitatív illetve kvantitatív vizsgálatát.

A kvalitatív vizsgálat során meghatároztuk a Városliget érintetteinek körét, majd egy deliberációs folyamat segítségével megpróbáltuk a különböző forgatókönyvek megvalósulása esetén történő társadalmi reakciókat illusztrálni. Az egyeztetésben résztvevők elvetették a kormányzati projekt ötletét, a Múzeumi negyed kialakítását. Véleményük szerint a Városliget fejlesztésekre szorul, azonban ezeknek a fejlesztéseknek nem szabad hatással lenniük a közpark jelenlegi struktúrájára, illetve az érintettek és szakértői csoportok mélyebb bevonása is feltétlenül szükséges a projektbe.

Kvantitatív elemzésünket egy általunk készített kérdőív segítségével végeztük el, amelyet száz ember töltött ki személyes (31 db) vagy online (69 db) formában. Miután felmértük az egyének a közparkba való látogatási gyakoriságát és célját, valamint a Városligettel kapcsolatos általános elégedettségi állapotukat, rátértünk arra, hogy milyen fejlesztéseket látnának szívesen a területen. Itt főleg rekreációs fejlesztéseket említettek a válaszadók, a kulturális programkínálat bővítése háttérbe szorult, csak a megkérdezettek 39 százaléka említette ezt a fajta szolgáltatást. Az általunk felvázolt forgatókönyvek kapcsán arra voltunk kíváncsiak, hogy az egyes forgatókönyvek megvalósulásához milyen mértékben hajlandóak anyagilag hozzájárulni a megkérdezettek. Itt egyértelműen a teljes körű társadalmi egyeztetés melletti projekt megvalósulása esetén a legnagyobb a fizetési hajlandóság, a kérdőívet kitöltők 57 százaléka támogatná pénzüsszeggel ezt a koncepciót. Ezt követte a Városliget eredeti állapotának megtartása kisebb javításokkal és fejlesztésekkel, melyhez a kutatásban résztvevők 45 százaléka járulna hozzá anyagilag, míg a jelenleg napirenden lévő kormányzati projekt kivitelezése esetén a legcsekélyebb a pénzbeli hozzájárulási kedv, mindössze 39 százalék.

Összességében elmondhatjuk, hogy mind a kvalitatív, mind a kvantitatív vizsgálat során a Liget Budapest Projekt ellenében a Városliget eredeti állapotának fenntartása és a széles körű társadalmi egyeztetés iránti vágy jellemzi a kutatásunkban részt vevő egyéneket.

IRODALOMJEGYZÉK

epiteszforum.hu. (2013., október 3.). Retrieved március 17., 2014., from Itt ülök a kételyeimmel: <http://epiteszforum.hu/itt-ulok-a-ketelyeimmel>

epiteszforum.hu. (2014, február 14.). Retrieved március 18., 2014., from Ön szerint a Liget Budapest: <http://epiteszforum.hu/on-szerint-a-liget-budapest>

György, D. P. (2011). *Magyar Tudomány.* Retrieved március 12., 2014., from Az ökoszisztéma szolgáltatások fogalma a társadalomkutató szemszögéből: <http://www.matud.iif.hu/2011/07/03.htm>

[http://enfo.agt.bme.hu.](http://enfo.agt.bme.hu) (n.d.). Retrieved március 10., 2014., from A természet szolgáltatásai: http://enfo.agt.bme.hu/drupal/sites/default/files/services_of_nature_HU.pdf

[http://regi.sdt.sulinet.hu.](http://regi.sdt.sulinet.hu) (n.d.). Retrieved március 20, 2014., from Kvalitatív és kvantitatív módszerek: <http://regi.sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=39e0d6bc-0286-482c-9770-8528dba82ff9&cid=3c5f0b9e-9160-47db-a05b-783c42734bdc>

Marjainé Dr. Szerényi, Z., Mária, D. C., Harangozó, G., Krajnyik, Z., Roland, K., Noémi, N., et al. (2005.). *A természetvédelemben alkalmazható közgazdasági értékelési módszerek.* Komáromi Nyomda és Kiadó Kft., Budapest

Mihály, D. (2012). A környezeti hatások értékelésének lehetősége ökoszisztéma szolgáltatások alapján. *Tér és Társadalom*, 26. évf., 2. szám, 40-56.

www.budapest.postr.hu. (2014., március 3.). Retrieved március 19., 2014., from Öt múzeum épüle a Ligetben, a PeCsát lebontják: http://budapest.postr.hu/indul-a-liget-budapest-epiteszeti-tervpalyazata-lebontjak-a-pec?utm_source=origo-

www.earthsake.ca. (1999). Retrieved március 20., 2014., from http://www.earthsake.ca/articles/urban_ecology_1_bolund1999.pdf

www.hvg.hu. (2013., december 20.). Retrieved március 18., 2014., from Már nyáron látványosan megújul a Városliget: http://hvg.hu/itthon/20131220_Mar_nyaron_latvanyosan_megujul_a_Varoslig

www.inforadio.hu. (2013., október 18.). Retrieved március 20, 2014., from Milyen lesz a Városliget?: <http://inforadio.hu/hir/kultura/hir-591971>

www.ligetbudapest.org. (2013). Retrieved március 20., 2014., from <http://www.ligetbudapest.org/index.php?page=page&id=80>

www.mediapedia.hu. (n.d.). Retrieved március 22., 2014., from Kérdőíves kutatás: <http://mediapedia.hu/kerdoives-kutatas>

www.mek.hu. (2014., február 27.). Retrieved március. 20., 2014., from http://www.mek.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=41755&Itemid=1

www.penzcentrum.hu. (2014., március 6.). Retrieved március 19., 2014., from Európa legnagyobb múzeumi fejlesztése lehet a Városliget átalakítása: http://www.penzcentrum.hu/utazas/europa_legnagyobb_muzeumi_fejlesztese_lehet_a_varosliget_atalakitasa.1039506.html

www.portfolio.hu. (2014., március 21.). Retrieved március 24., 2014., from Tiltakozás és felháborodás a Városligetben: http://www.portfolio.hu/ingatlan/varoskep/tiltakozas_es_felhaborodas_a_varosligetben.3.196827.html?utm_source=index_main&utm_medium=portfolio_box&utm_campaign=portfoliobox

www.tankonyvtar.hu. (n.d.). Retrieved március 22., 2014., from Marketingkutatás az agrárgazdaságban: <http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/marketingkutatas/ch03s05.html>

www.teebweb.org. (n.d.). Retrieved március. 22, 2014., from Ecosystem services: <http://www.teebweb.org/resources/ecosystem-services/>

www.zuglo.hu. (2013.). Retrieved március 18., 2014., from Az egész Városliget megújul: http://www.zuglo.hu/index.php?01011309_az_egesz_varosliget_megujul

Zsuzsanna, M. D. (2001. február). *Közgazdasági Szemle*, 114-129.

Zsuzsanna, M. D. (2011.). *Magyar Tudomány*. Retrieved március 20., 2014., from Az ökoszisztéma szolgáltatások közgazdaságtudományi megközelítése: <http://www.matud.iif.hu/2011/07/04.htm>

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

Kérdőív a VÁROSLIGETRŐL

SPECIFIKUS KÉRDÉSEK

1. Milyen gyakran szokott a Városligetbe kilátogatni?

- Naponta	- Évente néhányszor
- Hetente	- Egyáltalán nem látogatok ki
- Havonta	- Nem tudom

2. Milyen okból látogat ki a Városligetbe?

3. Mennyire elégedett Ön a Városliget jelenlegi állapotával?

- 1 2 3 4 Nem
tudom

4. Mi az a 3 dolog, amivel leginkább elégedett a Városligetben?

- a.
- b.
- c.

5. Mi az a 3 dolog, amivel legkevésbé elégedett a Városligetben?

- a.
- b.
- c.

6. Jelölje a lenti skálán, mennyire tartja fontosnak, hogy a következő nemzedék is élvezhesse a Városliget nyújtotta természeti szolgáltatásokat (zöld területek,

frissebb levegő stb.)? Kérjük, karikázza be a megfelelőt!

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

7. Hallott már a Városliget tervezett átalakításáról?

- Igen
- Nem

8. Ha hallott, Ön egyetért?

(A tervek szerint a Városligetbe tervezett Múzeum Negyed mellett a 2014–2020 közötti időszakban felújítják az egész parkot, és családi kulturális-szabadidős élményparkká fejlesztik, megújul az állatkert, a Közlekedési Múzeum és a Petőfi Csarnok, új épületet kap a Fővárosi Nagycirkusz. Emellett igyekeznek nem csökkenteni a zöld területek jelenlegi kiterjedését.)

- Igen.

.....
.....

- Nem

.....
.....

- Nem tudom

9. Ha Önt bíznák meg a Városliget fejlesztésével, hogyan alakítaná át a Városligetet? Több válasz is megjelölhető!

- kutak, víz, mint ivóvíz
- Tisztaság növelése
- Közbiztonság növelése
- Árnyékos területek növelése
- Padok, asztalok számának növelése
- Utak állapotának javítása
- Zajszennyezés csökkentése
- Zöld terület fejlesztése, növelése
- Játsszóterek építése
- Kulturális programkínálat növelése
- Szabadidős tevékenységek körének növelése, például: sportolás

- Egyéb:

.....

.....

.....

.....

A következőkben a városliget jövőbeli állapotának három lehetséges variációjával kapcsolatban mérnénk fel a fizetési hajlandóságát.

1. forgatókönyv (legesélyesebb)	2. forgatókönyv	3. forgatókönyv
Városliget komoly átalakuláson megy majd át a következő években. A tervek szerint létrejönne az ún. múzeumi negyed, egy olyan kulturális - szórakoztató központ, amely a remények szerint jóval több turistát vonz majd, mint eddig.	Hozzájárulna Ön a Városliget egy olyan fejlesztési tervének megvalósításához, amelyet teljes mértékben társadalmi egyeztetés alapján és szakértői csoportokkal való konzultáció során dolgoznának ki?	Egyetért-e azzal, hogy a Városliget jelenlegi állapotának fenntartásához szükség lenne a lakosok anyagi hozzájárulására?

10. Kérem, jelölje meg, hogy az egyes forgatókönyvek megvalósításához mekkora összeggel járulna hozzá egy évben?

1. forgatókönyv	2. forgatókönyv	3. forgatókönyv
0 Ft (=nem járulna hozzá)	0 Ft (=nem járulna hozzá)	0 Ft (=nem járulna hozzá)
0 - 2 000 Ft között	0 - 2 000 Ft között	0 - 2 000 Ft között
2 001 - 5 000 Ft között	2 001 - 5 000 Ft között	2 001 - 5 000 Ft között
5 001 - 10 000 Ft között	5 001 - 10 000 Ft között	5 001 - 10 000 Ft között
10 001 - 20 000 Ft között	10 001 - 20 000 Ft között	10 001 - 20 000 Ft között
20 000 feletti értékben	20 000 feletti értékben	20 000 feletti értékben

11. Milyen formában járulna hozzá legszívesebben anyagilag ezekhez a fejlesztésekhez?

- Egyszeri, elkülönített fejlesztési alapba való befizetéssel
- Helyi adókon keresztül

- Jövedelemadón keresztül (akár az 1% is)
- Egyéb, éspedig:
- Nem fizetnék
- Nem tudom

12. Ha nem támogatná anyagilag az átalakítást, kérem, jelölje meg, miért nem!

- A jelenlegi állapot megfelel
- Nem érdekel a Városliget
- Nem engedhetem meg magamnak, hogy fizessek
- Fontosabb dolgokra költöm a pénzem
- Ennek megoldása a Fővárosi Önkormányzat feladata, nem a miénk.
- Egyéb, éspedig:

TÁRSADALMI – GAZDASÁGI JELLEMZŐK

13. Hányan élnek Önnel egy háztartásban? fő (állandó lakcím számít itt)

14. Hány gyermek (18 év alatti) él Önnel egy háztartásban? gyermek

15. Mi az Ön foglalkozása?

☐ Alkalmazott	☐ Nyugdíjas
☐ Vállalkozó	☐ Rokkantnyugdíjas
☐ Háztartásbeli	☐ Munkanélküli
☐ Tanuló	☐ Egyéb, éspedig:

16. Mennyi az Ön háztartásának nettó havi jövedelme? (Tehát az összes kereső által hazavitt jövedelem összege az adó levonása után.) (diákok esetén az állandó lakcímre kérdezzük)

..... **nem kívánok válaszolni** **nem tudom**

17. Amennyiben nem kíván válaszolni be tudná jelölni az alábbi skálán?

☐ 0 – 64 190 Ft	☐ 250 001 – 350 000 Ft
☐ 64 191 – 110 000 Ft	☐ 350 001 – 500 000 Ft
☐ 110 001 – 150 000 Ft	☐ 500 001 – 700 000 Ft
☐ 150 001 – 190 000 Ft	☐ Több mint 700 000 Ft
☐ 190 001 – 250 000 Ft	☐ Nem válaszolok

ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

18. Neme:

- férfi
- nő

19. Hány éves Ön?

- 18 év alatt	- 36-45
- 18-25	- 46-55
- 26-35	- 55 év feletti

20. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

- Egyetem /Főiskola
- Gimnázium/ Szakközépiskola
- Általános iskola
- 8 általánosnál kevesebb

21. A település ahol él (ahol a legtöbbet tartózkodik):

- Budapest, kerületszám:
- Más település:

Köszönjük, hogy válaszolt kérdőívünkre!